

**НҰР-СҰЛТАН ҚАЛАСЫ ӘКІМДІГІНІҢ
«БІЛІМ БЕРУДІ ЖАҢҒЫРТУ ОРТАЛЫҒЫ» МКҚК**

**ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕ НӘТИЖЕЛЕРІ БОЙЫНША ОҚУ-
ӘДІСТЕМЕЛІК БАСЫЛЫМДАРДЫ ӘЗІРЛЕУ**

Әдістемелік ұсынымдар

НҰР-СҰЛТАН, 2021

Нұр-Сұлтан қаласы әкімдігінің
«Білім беруді жаңғырту орталығы» МКҚК

Пікір берушелер: Жайтапова А.А., п.ғ.д., профессор
Накатова О.И., п. ф. к.

Құрастырушылар: Ахметова К. К., п. ф. к.,
Амирхамзина Р.Г., Айгараева Р.Р.

Орыс тілінен аударған: Оразаева З.Н.

Педагогикалық тәжірибе нәтижелері бойынша оқу-әдістемелік басылымдарды әзірлеу. Әдістемелік ұсынымдар – Нұр – Сұлтан, 2021. – 31 б.

Әдістемелік ұсынымдарда педагогикалық тәжірибенің негізгі бағыттары, оқу–әдістемелік басылымдардың анықтамалары, оларды әзірлеу және ресімдеу бойынша ұсынымдар берілген.

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ	4
I. ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕНІҢ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ БАҒЫТЫ	6
II. ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК БАСЫЛЫМДАРДЫ ӨЗІРЛЕУ	9
1. ҚҰРАЛДЫҢ ҮЛГІ ҚҰРЫЛЫМЫ	12
2. БАҒДАРЛАМАНЫҢ ҮЛГІ ҚҰРЫЛЫМЫ	12
III. ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕНІ ТАРАТУ	14
IV. БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДАҒЫ ТӘЖІРИБЕЛІК- ЭКСПЕРИМЕНТТІК ЖҰМЫС.....	15
ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР	20
ҚОСЫМШАЛАР	21
1. ЗЕРТТЕУ КЕЗЕҢДЕРІНІҢ ҮЛГІ АЛГОРИТМІ (НҰР-СҰЛТАН ҚАЛАСЫ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫ ПЕДАГОГТЕРІНІҢ ЖҰМЫС ТӘЖІРИБЕСІНЕ СӘЙКЕС ТҮЗЕТУЛЕР)	21
2. САРАПТАМАЛЫҚ КЕҢЕСТІҢ ҚАРАУЫНА ҰСЫНЫЛҒАН ОҚУ- ӘДІСТЕМЕЛІК БАСЫЛЫМДАРДЫҢ ТИТУЛДЫҚ БЕТІН РӘСІМДЕУГЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР	22
3. ПЕДАГОГ ҰСЫНАТЫН ҚҰЖАТТАР ТІЗБЕСІ	23
3.1. ӨТІНІШ ЖАСАУДЫҢ ҮЛГІСІ	23
3.2. БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМЫНЫҢ ҰСЫНЫСЫ	23
3.3. МЕКТЕП МҰҒАЛІМДЕРІНЕ, ҒАЛЫМДАРҒА, БІЛІМ БАСҚАРМАЛАРЫ МАМАНДАРЫНА (ӨДІСКЕРЛЕРІНЕ) ОҢ РЕЗЕНЦИЯЛАР	24
3.4. ПЛАГИАТҚА ҚАРСЫ ПРОЦЕДУРА	24
3.5. МӘЛІМДЕЛГЕН МӘСЕЛЕ БОЙЫНША КӨШІРМЕЛЕР МЕН ЖАРИЯЛАНЫМДАРДЫҢ ТІЗІМІ	24
3.6. ЕНГІЗУ ТУРАЛЫ АКТІНІ ТОЛТЫРУҒА АРНАЛҒАН ҮЛГІ	25
3.7. РЕЦЕНЦИЯ ЖАЗУҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР	25
4. ТӘЖІРИБЕЛІК-ЭКСПЕРИМЕНТТІК ЖҰМЫС БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ ҮЛГІ ҚҰРЫЛЫМЫ	28
5. ЭКСПЕРИМЕНТТІК АЛАҢ ЖҰМЫСЫНЫҢ БАРЫСЫН БАҚЫЛАУ ЖӨНІНДЕГІ ЖАДЫНАМА	29
6. ТАҚЫРЫП БОЙЫНША ДӘЙЕКСӨЗДЕР	30
7. ОҚИҒАҒА БАЙЛАНЫСТЫ ӨСИЕТ ӘНГІМЕ	31

КІРІСПЕ

Қазақстан Республикасының Білім беру жүйесінде білім беру философиясы мен әдіснамасының басым бағыттары, педагогтердің біліктілігін арттыру және үздіксіз әдістемелік өзін-өзі дамыту нысандарын, әдістерін, құралдарын іздеу, білім беруді басқарудың тиімді тәсілдерін әзірлеу айқындалған.

Мұғалімнің жеке және кәсіби өсуі ғылыми-зерттеу қызметін қамтиды, оның барысында ол шығармашылық тұлға ретінде дамиды. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының басым бағыттарының бірі [1] білім берудің жаңартылған мазмұнына көшу болып табылады, оқушыларды оқыту мен тәрбиелеуді дербес, ұтқыр, түрлі жағдаяттық міндеттерді шешуге дайын болуға, ұлттық құндылықтарды бағалауға және сақтауға ол қамтамасыз етеді. Зерттеу ізденісінде жұмыс істейтін, білім берудің жаңа мазмұнының талаптары тұрғысынан сабақты сауатты құрастыратын педагог оқушылардың білім сапасының генераторы болып қала береді.

Мұғалімнің практикалық жұмысы ғылыми негізде талдау жасау, ол қолданатын әдістерді шығармашылықпен түсіну, ақпаратпен жұмыс істей білу, білім берудегі жаңалықтар туралы оның қызметінің ғылыми – әдістемелік деңгейін жоғарылатады. Жеке және шығармашылық мүмкіндіктерді оңтайлы қолдана отырып, жаңартылған білім беру мазмұны жағдайында мұғалімнің кәсіби құзыреттілігін арттырудың басты бағыты оның қызметінің ғылыми – зерттеу аспектісі болып табылады.

Қазіргі уақытта педагогикалық қоғамдастықтың назары оқытылатын пән әдіснамасы саласында ғылыми – әдістемелік қамтамасыз етуді және сүйемелдеуді жүйелі ұйымдастыру, инновацияларды енгізу қажеттілігіне аударылды. Педагогикалық ұжымда білім беруді дамытудың қазіргі кезеңінде ғылыми – әдістемелік жұмысты ұйымдастыру, кәсіби өсудің дамуын басқару, ең алдымен, өзін – өзі тәрбиелеудің жоспарлары мен нәтижелерін, бағдарламаларды, оқу – әдістемелік кешендерді, әдістемелік құралдарды, ұсыныстарды және оқу – тәрбие процесін ұйымдастырудың басқа құралдарын әзірлеуді қамтиды. Педагогтер білім беру ұйымдарының оқу – тәрбие процесіне тиімді білім беру технологияларын, әдістерін апробациялауға және енгізуге бағытталған тәжірибелік – эксперименттік алаңдардың жұмысына белсенді қатысады. Сондай-ақ, педагогтер оқушылармен пәндік олимпиадаларға дайындық бойынша, ғылыми жобалармен жұмыс істейді. Педагогтің зерттеушілік, шығармашылық қызметінің нәтижесі ретінде оқу – әдістемелік материалдарды әзірлеу педагогикалық тәжірибені таратудың ең өзекті түрі болып табылады.

«Педагогикалық тәжірибе нәтижелері бойынша оқу – әдістемелік басылымдарды әзірлеу» әдістемелік ұсынымдары кәсіби шеберлікті одан әрі жетілдіру үшін тәжірибе мен жетістіктер нәтижелерін рәсімдеу кезінде білім беру мазмұнының жаңа форматында жұмыс істейтін білім беру

ұйымдарының педагогтеріне арналған. Әдістемелік ұсынымдарда ұсынылған негізгі ұғымдар, пайдалы ұсыныстар, оқу – әдістемелік басылымдарды әзірлеу бойынша жадынамалар, педагогикалық тәжірибе портфолиосына арналған үлгілер тәжірибені жинақтайтын педагогтер үшін пайдалы болады.

Осы әдістемелік ұсынымдардың материалдары педагогтерге өздерін тұлға ретінде, өз кәсібінің шебері ретінде, мамандық бойынша мұғалім ретінде неғұрлым айқын, жүйелі және сенімді түрде таныстыруға мүмкіндік береді деп үміттенеміз!

I. ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕНІҢ ҒЫЛЫМИ – ЗЕРТТЕУ БАҒЫТЫ

Жаңартылған білім беру мазмұнының идеяларын жүзеге асыру үшін педагогтерге оның кәсіби өсуін қамтамасыз ететін біліктілікті арттырудың тақырыптық курстарынан өту, үздіксіз әдістемелік өз бетінше білім алу, зерттеу тәсілі, шығармашылық ізденіс қажет. «Педагог кәсіби қызметін жүзеге асыру кезінде: ғылыми, зерттеу, шығармашылық, эксперименталды қызметті жүзеге асыруға, педагогикалық практикаға жаңа әдістемелер мен технологияларды енгізуге құқылы; оқыту мен тәрбиелеудің авторлық бағдарламалары мен әдістерін әзірлеу және қолдану, тиісті білім беру деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының талаптарын сақтай отырып, оқыту мен тәрбиелеудің жаңа, неғұрлым жетілдірілген әдістерін дамыту және тарату...» деп көрсетілген «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңында [2].

Мұғалімнің практикалық жұмысы ғылыми талдау негізінде, ол қолданатын әдістерді шығармашылық тұрғыдан түсіну, білім берудегі жаңалықтар туралы ақпаратпен жұмыс істей білу оның қызметінің ғылыми – әдістемелік деңгейін арттырады. Зерттеу ізденісінде жұмыс істейтін, сабақты білім берудің жаңа мазмұнының талаптары тұрғысынан сауатты үлгілейтін педагог оқушылардың білім сапасының генераторы болып қала береді. Мұғалімнің жеке және шығармашылық мүмкіндіктерін оңтайлы қолдана отырып, оның қызметінің ғылыми – әдістемелік аспектісінің өзіне тән белгілері: ғылым мен практиканың жетістіктеріне қызығушылық; ғылыми зерттеу әдістерін меңгеру; тұтас педагогикалық үдерістің көрінісі; педагогикалық жаңалықтарды меңгеру және енгізудегі белсенділік; педагогикалық үдерістің жағдайын диагностикалай білу; оқу-тәрбие үрдісінің жағдайын үлгілей білу.

Ғылыми–әдістемелік жұмысты ұйымдастыру, педагогикалық ұжымдағы білім беруді дамытудың қазіргі кезеңінде кәсіби өсудің дамуын басқару, ең алдымен, өзін – өзі тәрбиелеу жоспарлары мен нәтижелерін әзірлеуді қамтиды. Өзін–өзі тәрбиелеу мәселесін/тақырыбын таңдау үшін мұғалім өзінің кәсіби деңгейіне талдау жасауы керек, сыныпты, балалар тобын, жұмыс жағдайларын диагностикалауы қажет. Кәсіби өзін–өзі тану деңгейлерін өлшеу шкаласы бар:

Жоғары – шебер – шығармашылық: өзін–өзі тануға дайындық, инновацияларды дамыту, педагогикалық инновацияларды тұжырымдамалық бағалау мүмкіндігі, ғылыми зерттеу әдістерін меңгеру, шығармашылық топта жұмыс істей білу, пәнді жақсы білу, интроспекция, өз стилін, көшбасшылықты, тәуелсіздікті, белсенділікті құруға деген ұмтылыс.

Орташа – үлгілеуші: ғылыми жетістіктерге қызығушылық, өзін–өзі дамыту қажеттілігі, кәсіби қолжазбаға деген ұмтылыс, пәнді білу, педагогикалық инновация туралы түсінік, ғылыми зерттеу әдістерін меңгеру, тәуелсіздік, белсенділік, сенімділік. Жаңашылдықты қолдана отырып, оқу

процесін үлгілеуді білетін осы деңгейдегі мұғалімдерге тұжырымдамалық тұрғыдан негіздеу қиынға соғады және сирек көшбасшылыққа ұмтылады.

Төмен – бейімделушілік: өзін – өзі жүзеге асыру қажеттілігі кәсіби және тұлғалық маңызға ие бола алмайды: Ол кейде және педагогикалық қызметтің жекелеген салаларында ғана көрінеді. Рефлексия ең төменгі дәрежеде. Мұғалімдер өз пәндерінің мазмұнын біледі, бірақ кейбір инновацияларды қолдана отырып, тұтас педагогикалық процеспен байланысты көріп, іске асыра алмайды, педагогикалық инновация туралы түсінігі бұлыңғыр, өзін–өзі дамыту туралы ойламайды, жұмыста немқұрайлық танытып, ғылыми –зерттеу әдістерін жетік білмейді.

Өте төмен – алгоритмдік: мұғалімдер мектептегі жұмыс туралы ескі идеялардың тұтқыны болып табылады, барлығы дайын әдістемелік әзірлемелерді іздейді, инновациялар туралы түсінігі жоқ, пәннің мазмұнын тек стандарт аясында біледі, ғылыми зерттеу әдістерін білмейді.

Әдістемелік проблеманы/тақырыпты таңдау, оның өзектілігін негіздеу, мақсаттар мен міндеттерді тұжырымдау, күтілетін нәтиже критерийлерін әзірлеу, кезең–кезеңмен жұмыс жоспарының жобасын әзірлеу (жылдар бойынша) пәндік әдістемелік бірлестіктің отырысында проблеманы/тақырыпты бекітумен аяқталады (1-қосымша). Осылайша, байқаусызда мұғалімнің зерттеу жұмысы басталады. Сонымен қатар, мұғалімдер оқушылармен пәндік олимпиадаларға, ғылыми жобаларға дайындық бойынша жұмыс істейді, оның ерекшелігі мұғалімге пәнді терең білуді, сондай-ақ дарынды балалармен жұмыс жасау кезінде ғылыми көшбасшылықтың психологиялық–педагогикалық аспектілерін міндеттейді.

Әдістемелік мәселе/тақырып бойынша ғылыми дереккөздерді зерттей отырып, мұғалім теориялық ережелерді, олардың авторларын жеке дәптерде немесе компьютерде жазуға арналған қапта болуы керек. Теориялық талдау мен дереккөздерді ғылыми іздеуден кейін жасалған қорытындылар негізінде мұғалім сабақтарды, факультативті сабақтарды, бағдарламаларды, тапсырмаларды, сандық білім беру ресурстарын, зерттелген ережелерді, әдістерді, технологияларды және т.б. қолдана отырып, жаңа, жеке, шығармашылық «ерекшелікпен» дамыта алады. Зерттеудің осы қадамдарына бөлінген уақыт (мүмкін бір жыл, бір жарым жыл) педагогтің тәжірибесіне байланысты әр түрлі болады.

Эксперименттік сабақтарды, факультативтік сабақтарды және т.б. оқытылған әдістерді, технологияларды пайдалана отырып, мұғалім мектеп кестелері шеңберінде, сондай-ақ ашық мектепшілік іс–шараларда өз бетінше өткізе алады. Мектептегі іс–шаралардан кейін пәндік әдістемелік бірлестікте нәтижелерді қарау, талқылау және түзету мұғалім үшін пайдалы рәсім болып табылады, онда мұғалім әріптестерінің ескертулері мен ұсыныстарын әдістемелік көмек ретінде қабылдауы керек. Жұмысты объективті, дұрыс бағалау, өзара көмек–әдістемелік бірлестіктің негізгі қағидаттары. Сондай–ақ , зерттелетін әдістерді, технологияларды қолданып, проблема/тақырып бойынша сұранысқа ие эксперименталды сабақтар, элективті сабақтар және жоспардан тыс қалалық оқу–тәрбие іс–шараларында таныстырылым жасау

үшін ұсынылады, содан кейін нәтижелерді міндетті түрде қарау, талқылау және пәндік әдістемелік бірлестікке түзету енгізу ұсынылады. Эксперименттік–талдау кезеңінің соңғы қадамы апробацияланған, ең тиімді әдістерді, технологияларды жинау, өңдеу, рәсімдеу болып табылады.

Сонымен, педагогикалық тәжірибе «нақты жағдайларды, балалардың ерекшеліктерін, балалар тобын және мұғалімнің жеке басын ескере отырып, педагогиканың заңдары мен принциптерін практикада мұғалімнің белсенді игеруі және жүзеге асыруы»

(Г.М. Қоджаспирова өңдеген педагогикалық сөздік) [3], мәселені/ тақырыпты тандаудан бастап, зерттеу нәтижелері бойынша теориялық ережелер мен практикалық ұсыныстар бойынша аналитикалық тұжырымдарды қалыптастыру үшін пісіп жетіледі.

Зерттеудің әдістемелік кезеңінде мұғалім жұмыс тәжірибесінің негізінде оқу–әдістемелік басылым түрін таңдап, мазмұны мен техникалық талаптарына сәйкес әзірлеп, рәсімдеуі қажет. Пәндік әдістемелік бірлестікте оқу–әдістемелік басылым қаралып, талқыланғаннан кейін оқу–әдістемелік басылым Нұр–Сұлтан қаласы әкімдігінің «Білім беруді жаңғырту орталығы» МКҚК Сараптама кеңесіне (2 Қосымшаға сәйкес) ұсынылуға тиіс.

II. ОҚУ–ӘДІСТЕМЕЛІК БАСЫЛЫМДАРДЫ ӘЗІРЛЕУ

Барлық оқу–әдістемелік басылымдарды үш үлкен топқа бөлуге болады:

Білім алушыларға арналған **оқу (дидактикалық) басылымдары** (оқулықтар, оқу құралдары, анықтамалар, дәрістер курстары, практикумдар, тапсырмалар мен жаттығулар жинақтары, жұмыс дәптерлері және т.б.).

Білім алушыларға сондай-ақ педагогтерге да арналған **оқу–әдістемелік басылымдар** (құралдар, ұсыныстар, жинақтар және т.б.)

Педагог қызметін ұйымдастыру бойынша әдістемелік нұсқаулардан тұратын **әдістемелік басылымдар** (құралдар, ұсыныстар, жинақтар және т.б.) [4].

Оқулық – оқу бағдарламасына сәйкес оқу пәнінің немесе оның бөлігінің (бөлімінің) мазмұны жүйелі түрде баяндалатын және оқулық ретінде ресми бекітілген оқу басылымы [5].

Оқу құралы – оқу бағдарламасына сәйкес оқулық негізінде әзірленген оқу басылымы.

Оқу құралының атауында пәннің/курстың атауы болуы керек. Оқулықтан айырмашылығы, оқу құралы жеке тәжірибе негізінде әзірленеді; педагог оқу құралының мазмұнына ғылыми–зерттеу қызметі нәтижесінде анықталған неғұрлым тиімді ұғымдарды, ережелерді, кестелерді, графиктерді, әдістерді, технологияларды және т.б. енгізеді.

Оқу–әдістемелік құрал – оқу пәнін оқыту әдістемесі (оның бөлімі, бөлімше) немесе тәрбиелеу әдістемесі бойынша материалдары бар оқу басылымы.

Әдістемелік құрал – бұл мұғалімдерге практикалық қолдануға көмектесетін басылым. Әр мұғалім әдістемелік оқу құралын жасау кезінде жеке шығармашылық көзқарасты қамтуы қажет. Әдістемелік нұсқаулық әдістемелік ұсыныстармен ерекшеленеді, онда практикалық ұсыныстармен қатар, педагогикалық ғылымда ұсынылған сұрақтың қазіргі көзқарастарын ашатын теориялық ережелер де бар. Әдістемелік нұсқаулықта теорияның 1–3 тармағы болуы мүмкін, қалғаны-тәжірибе.

«Мазмұны» кіріспені, бөлімдердің, бөлімшелердің, тармақтардың барлық тарауларының атауларын (егер олардың атаулары болса), қорытындыны, пайдаланылған дереккөздердің тізімін, қосымшаларды (бар болса) қамтиды.

«Кіріспе» бөлімінде ғылыми аппарат жазылмайды (мақсаты, міндеттері, күтілетін нәтижесі), ол бағдарламада жазылады. Енгізу көлемі баспа мәтінінің 3–5 парағынан аспауы тиіс; мәтіннің 10% – на дейін; мәлімделген проблема/тақырып бойынша жариялау қажеттілігінің, өзектілігінің негіздемесі беріледі. Осы оқу құралы әзірленген педагогикалық тәжірибенің шарттары сипатталады; оқу–әдістемелік басылымның пайда болу себептері және арналған мекен – жай көрсетіледі.

«Негізгі бөлімнің» орнына негізгі тақырыптың мазмұнын ашу үшін тақырып жазылады. Негізгі бөлімінде мәтіннің көп мөлшері 85% – ға дейін

болуы шарт. Негізгі бөлімінде параграфтар мен тармақтарға бөлінеді (қарапайым және күрделі жоспар).

Оқу құралы негізгі бөлімінің мазмұны тақырыпқа/мәселеге, педагогтің жұмыс тәжірибесіне, зерттеу кезеңдеріне байланысты стандартты болмайды.

Негізгі бөлімнің шамамен мазмұны.

Негізгі назар материалды ұсынудың қарапайымдылығына және оны практикалық мысалдармен нығайтуға бағытталған. Қосымша түсініктемелер мен мысалдар болғаны абзал. Әдісті, технологияны және т.б. пайдалану немесе игеру кезінде қандай практикалық проблемалар туындайтынын анықтау қажет.

Осы мәселені/тақырыпты шешудің қолданыстағы тәсілдерін сипаттау. Таңдалған тәсіл мәселені шешуге негізделеді, оның артықшылықтары мен тиімділігі көрсетіледі. Педагогикалық идея (авторлық ой) – автордың негізгі идеяларын ұсыну (бар тақырыпты/мәселені оңтайлы шешудің негізгі тәсілдерінің жалпы сипаттамасы). Олардың ҚР МЖМБС талаптарымен, заманауи педагогикалық тұжырымдамалармен, осы білім беру ұйымын дамытудың негізгі бағыттарымен қалай байланысатынын көрсетіледі.

Педагогикалық идеяны жүзеге асыру процесі. Білім алушылардың оқу іс–әрекеті қалай жаңадан жүзеге асырылады, қандай жаңа әдістер, формалар, жұмыс әдістері қолданылды.

Оқушыларда қандай өзгерістер болды, зерттеу, эксперимент нәтижесі қандай критерийлер бойынша анықталды. Бұл әдіс, технология және т. б. бойынша жұмыс істеу үшін қандай ерекше жағдайлар қажет.

Негізгі бөлімнің мазмұны сұрақтарға жауап беруі керек: автор не ұсынады? Неліктен ол дәл осылай жасауды ұсынады? Нәтижесі қандай? Автор тәжірибесінің ғылыми–педагогикалық жаңалығы неде, қандай ерекше тұжырымдар білім беру тәжірибесін толықтыратынын анықталады. Ұсыныстарда ұсынылған қызмет әдістерінің даму перспективаларын сипаттау.

«Қорытынды» дегеннің орнына осы бөлімнің мазмұнын ашу үшін тақырып жазылады. Қорытынды – мәтіннің 10% – ға дейінгісін қамтиды. Зерттеу қызметінің қорытындылары жасалады, проблема/тақырып бойынша нәтижелер ұсынылады, педагогикалық тәжірибені қолдану бойынша ұсыныстар беріледі және мүмкін болатын қиындықтарды, олардың алдын–алу әдістерін көрсетеді.

Пайдаланылған дереккөздердің тізімі (әдебиеттер, сайттар және т.б.) «Библиографияны құрастырудың жалпы талаптары мен ережелері» ережесіне сәйкес құрастырылуы және әдеби көздер туралы библиографиялық мәліметтерді қамтуы тиіс. Автордың тегі, аты–жөні, оқу–әдістемелік басылымның атауы, баспаның орны, шыққан жылы көрсетіледі; автордың аты–жөні тегінен кейін орналастырылады.

Қосымшаларға көмекші сипаттағы иллюстрациялар; зерттеу процесінде педагог әзірлеген әзірлемелер, нұсқаулықтар және т.б. енгізілуі

мүмкін. Әрбір қосымша жаңа беттен рәсімделеді, нөмірі парақтың жоғарғы оң жақ бұрышында, ортасында – қосымшаның атауы жазылады.

Мәтін, бірыңғай таныстырылым стиліне, сондай-ақ орфографиялық, синтаксистік, стилистикалық сауаттылыққа сәйкес келетін логикалық, дұрыс сақталуы керек.

Әдістемелік ұсынымдар – бұл әдеби көздер, зерттелген және жалпыланған жұмыс тәжірибесі немесе арнайы жүргізілген зерттеулер негізінде оқушыларды оқыту, тәрбиелеу және білім беру ұйымдарын басқарудың өзекті мәселелері бойынша қысқаша және нақты тұжырымдалған ұсыныстар мен нұсқаулар кешенін қамтитын әдістемелік басылым. Әдістемелік ұсыныстарда негізгі бөлімнің бірінші тармағы – теория, қалғаны – практика. Әдістемелік ұсынымдардың мазмұнына проблеманы/тақырыпты, пәнді және т.б. зерделеуге қажетті уақытты жоспарлау және ұйымдастыру бойынша кеңестер; оқу-әдістемелік кешен материалдарын пайдалану бойынша ұсынымдар; әдебиеттермен жұмыс бойынша ұсынымдар; сабақтарға, емтихандарға дайындық бойынша кеңестер; үй тапсырмаларын орындау бойынша түсініктемелер кіреді.

Жинақ – сабақ жоспарларының, сыныптан тыс іс-шаралардың, педагогтің бағдарламасына сәйкес жүйеленген тақырыптардың жүйелі жинағы. Диктанттардың, тесттердің, оқу пәндері бойынша тапсырмалардың, әндердің және т.б. жүйелендірілген жинақтары, педагогтің зерттеу қызметінің нәтижесінде сынақтан өткізген іс-шаралар ғана кіреді.

Оқу-әдістемелік нұсқауларда нақты тұжырымдалған ұсыныстар, зертханалық және практикалық сабақтарды орындау, практика мәселелерін шешу бойынша нұсқаулар, оларды орындау мысалдары бар практикалық тапсырмалар қамтылады.

Жұмыс дәптерінде оқушының оқу пәнін игерудегі өзіндік жұмысына ықпал ететін арнайы дидактикалық аппарат жазылады.

Хрестоматия – пәннің оқу нысанын құрайтын әдеби-көркем, тарихи және басқа да шығармаларды немесе олардан үзінділерді қамтитын оқу-әдістемелік басылым.

Оқу-көрнекі құрал оқуға, оқытуға немесе тәрбиелеуге көмектесетін материалдарды (картографиялық құралдар, атластар, альбомдар және т.б.) қамтитын оқу құралы.

Оқу бағдарламасы – тақырыптар тізбесі, тақырыптар мен тақырыпшаларға біріктірілген зерттелетін мәселелердің номенклатурасы, оларды зерделеу реттілігі, пәннің негізгі бөліктеріне бөлінетін уақыт айқындалған құжат. Бағдарламада пәннің мақсаты мен міндеттері, оның басқа пәндермен байланысы, тақырыптардың мазмұны ашылады, пәнді оқу нәтижесінде оқушы меңгеруі тиіс білімнің, машықтар мен дағдылардың (құзыреттердің) салалары мен сипаты айқындалады.

Бағдарламаға оқу-әдістемелік кешен (ОӘК) қоса беріледі. Педагогикалық тәжірибе негізінде зерттеу нәтижелері бойынша әзірленген бағдарлама (оқу, факультативтік сабақтар, үйірмелер және т. б. үшін) – жаңашылдық элементтерімен педагогтің шығармашылық «ерекшеленуі»,

сондықтан бағдарламаны баяндау және ресімдеу кезінде мәселеге/тақырыпқа және т. б. байланысты жеке–шығармашылық тәсіл мүмкін болады.

1. ҚҰРАЛДЫҢ (ОҚУ ҚҰРАЛЫ, ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК, ӘДІСТЕМЕЛІК) ҮЛГІ ҚҰРЫЛЫМЫ

1. Титул парағы.
2. Мазмұны.
3. Кіріспе (егер бағдарлама болса, онда түсінік хат).
4. Негізгі бөлігі.
5. Қорытынды.
6. Пайдаланылған әдебиеттер.
7. Шартты белгілердің, қысқартулардың, терминдердің және т. б. тізбесі.

8. Қосымша.

«Негізгі бөлім», «Қорытынды» дегеннің орнына негізгі тақырыптың мазмұнын ашу үшін тақырыптар жазылады.

«Кіріспе» бөлімінде ғылыми аппарат жазылмайды (мақсаты, міндеттері, күтілетін нәтижесі), ол бағдарламада жазылады.

2. БАҒДАРЛАМАНЫҢ ҮЛГІ ҚҰРЫЛЫМЫ (ОҚУ, ФАКУЛЬТАТИВТІК САБАҚТАР, ҮЙРМЕЛЕР ЖӘНЕ Т. Б. ҮШІН)

Түсінік хат

1. Бағдарламаның қажеттілігін негіздеу.
2. Бағдарламаның мақсаты мен міндеттері.
3. Оқу процесінің жалпы сипаттамасы: жұмыс әдістері мен формалары, оқыту құралдары.

4. Бағдарлама бөлімдерінің қысқаша тізімі. Бағдарламаның көлемі сағатпен, курстың ұзақтығы, мұғалімнің бағдарламаны іске асыру ерекшеліктері

5. Күтілетін нәтиже.

Мазмұнды бөлімі

1. Қысқа мазмұны және сағаттары көрсетілген тақырыптардың дәйекті тізбесі.

2. Күнтізбелік–тақырыптық жоспар.

3. Практикалық және зертханалық жұмыстардың тізімі және т.б., пәнаралық байланыстар.

4. Оқыту нәтижесінде алынған білім мен дағды деңгейіне қойылатын талаптар.

5. Бақылау формалары және оқушылардың жетістіктерін бағалау әдістері.

6. Оқушыларға ұсынылатын әдебиеттер тізімі.

7. Мұғалімдерге ұсынылатын әдебиеттер тізімі.

8. Пайдаланылған әдебиеттер.

Бағдарламаға кіретін әдістерді, технологияларды және т. б. оқушылардың білімді тиімді меңгеруіне ықпал ететін, бағдарламаның мақсатын іске асыратын оқу-әдістемелік басылымдар (жинақтар, жұмыс дәптерлері, оқу-әдістемелік, әдістемелік құралдары және т.б.), бағдарламаның *оқу-әдістемелік кешенін (ОӘК) құрады.*

Бағдарламаға оқу-әдістемелік кешен (ОӘК) қоса беріледі.

III. ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕНІ ТАРАТУ

Педагогтердің зерттеу қызметінің нәтижесі ретінде оқу–әдістемелік басылымдарды әзірлеу және шығару педагогикалық тәжірибені таратудың ең өзекті түріне айналды.

Практикалық көрсету. Республикалық деңгейде оқытылған әдістерді, технологияларды және т.б. пайдалана отырып, ашық сабақтар, факультативтік сабақтар және қызметтің басқа да таныстырылымдарын өткізу. Қалалық, республикалық, халықаралық деңгейдегі ғылыми–практикалық конференцияларға, конкурстарға, көрмелерге баяндамалармен қатысу (сондай-ақ мақалалар жариялау). Қалалық, республикалық журналдарда, газеттерде және басқа да ақпараттық құралдарда мақалалар жариялау. Білім беру сайттарында бейне сабақтар, сандық білім беру ресурстарын жариялау.

Ауызша насихат педагог тәжірибесін зерттеу туралы әңгімемен педагогикалық ұжым алдында сөз сөйлеуді ұйымдастыру арқылы жүзеге асырылады. Мұны білім беру орталығының әдіскері, мектеп басшысы, мұғалімнің өзі жасай алады. Көрнекі насихат мұғалімнің тәжірибесінен көрмелер ұйымдастыруды қамтиды. Мектептің әдістемелік кабинетінде «Мұғалімнің жұмыс тәжірибесінен», «Танысыңыз: инновациялық тәжірибе!» айдарымен мұғалімнің суретін салып, тәжірибені қысқаша сипаттауға, зерттеу кезеңдерін сипаттауға болады. Қабырғалық ақпаратқа педагогикалық тәжірибе материалдары қоса берілсін (тәжірибе анықтама–сипаттамасы, сабақ әзірлеу, сыныптан тыс іс – шаралар, жоспарлар және т.б.).

Соңғы жылдары мектептерде мұғалімдердің шығармашылық есептерін ұйымдастыру және өткізу тәжірибесі кеңінен таралды. Оларды педагогикалық тәжірибені таратудың тиімді формаларының бірі ретінде пайдалануға болады. Шығармашылық есепті педагогикалық қызметтің мерейтойымен ұштастыруға және мұғалімнің мерекесі, оны құрметтеу ретінде ұйымдастыруға болады. Әдістемелік бірлестіктер, ұжымдары оқушыларды оқыту мен тәрбиелеуде жоғары көрсеткіштерге қол жеткізген мектептер шығармашылық есеп бере алады.

IV. БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДАҒЫ ТӘЖІРИБЕЛІК–ЭКСПЕРИМЕНТТІК ЖҰМЫС

Білім берудің жаңартылған мазмұны жағдайында инновациялық ұйымдастырылған оқыту процесінде өзінің түбегейлі жаңа рөлін түсінетін және қабылдайтын, ақпараттық–коммуникациялық технологиялар ресурстарын, белсенді әлеуметтік–психологиялық нысандарды, педагогикалық мақсатта оқыту құралдарын пайдалана алатын, түпкі нәтижелерге қол жеткізу үшін оқу процесін жобалауға шығармашылық тұрғыдан қолайлы педагог қажет [6]. Сонымен қатар, педагогикалық процесті тұтас көру үшін жағдай жасауда бірқатар проблемалар туындайды:

- білім беру ұйымдарында жаңа оқу пәндерінің енгізілуіне байланысты осы пәндер бойынша жеткілікті оқытылмаған педагогтермен мектеп оқушыларының ақпарат ағынын меңгеруінде бытыраңқылық пайда болады;

- оқу – тәрбие үрдісіндегі жаңа басымдықтарды анықтау нәтижесінде тиісті кадрлық әлеует, материалдық – техникалық база және уақыт аралығы қажет болатын педагогтер қызметінің басқа моделін құру мәселесі туындайды;

- бос уақытты мәдени өткізу тәжірибесі жеткіліксіз ұйымдастырылған (кітап оқу, мұражайларға, спектакльдерге бару, ғылыми және мәдени пікірталастарға қатысу);

- мектеп әкімшілігі мен педагогтері көпшілік жағдайда басқарудың авторитарлық түріне басымдық танытады.

Әдіскерлердің анықтамаларына сәйкес, білім беру парадигмасын өзгерткен кезде даму және эксперимент режимінде тұрған ұйым ғана өмір сүре алады. Эксперимент – оқытудың, тәрбиелеудің, балаларды дамытудың, мектепті басқарудың жаңа технологияларын құру және сынақтан өткізу бойынша қатаң бағытталған және бақыланатын педагогикалық қызмет. Білім беруде эксперимент ұғымы «іздеу», «іздеу жұмысы», «тәжірибе», «тәжірибелік–эксперименттік жұмыс», «зерттеу жұмысы» және т.б. біріктіреді. Осылайша, білім беру ұйымының эксперименттік жұмысы – бұл педагогтердің түрлі міндеттерін шешуге арналған кешенді көпфункционалды әдіс: белгілі бір техниканы жетілдіруді, рационализациялауды, модернизациялауды, өзгертуді, білім беру ортасының жаңа жағдайларында қабылдауды болжайды; әлі күнге дейін аналогтары да, прототиптері де жоқ түбегейлі жаңа, инновациялық тәсілдердің пайда болуын болжайды [7].

Тәжірибелік–эксперименттік алаңды ашу үшін эксперименттік жұмысты ұйымдастыру және жүргізу үшін қажеттілік пен жағдайдың бар–жоғын зерттеу қажет. Эксперимент бағытын анықтау, ұжымның және әр мұғалімнің педагогикалық әлеуетін диагностикалау, өткен жылдардағы талдаумен салыстыру, білім беру ұйымы мен оқытушылар құрамын дамытудың басым бағыттарын таңдау болашақ эксперименттің мазмұнын

объективті және дәл анықтайды. Қазіргі кезеңде таңдау дұрыстығының маңызды критерийлерінің бірі өзектілік (теориялық және практикалық маңыздылығы) болып табылады. Болашақ эксперименттің өзекті идеясы жоба мен бағдарламаның тұжырымдамасы түрінде, яғни зерттеуге және оны жүргізуді ұйымдастыруға көзқарасты анықтайтын әдіснамалық сипаттағы негізгі ережелер жиынтығымен жасалады.

Білім берудің түбегейлі жаңа тәжірибесі өздігінен тиімділікпен жетіле бастаған кезде, тәжірибелік–эксперименттік жұмыс қатаң әзірленген жобасыз (тек оның идеясымен, жалпы контурларымен) іздестіру қызметін ұйымдастырудың ерекше нысаны болып табылады. Қазіргі уақытта сұранысқа ие емес тәжірибе алаңының нәтижесі жаңа білім беру тәжірибесін құру болуы мүмкін, бірақ ол болашақта мектептің қалай дамитынын көрсетеді.

Әзірлеушілер немесе авторлар ұйымдастырушылық (экспериментке жауаптыларды тағайындау), ақпараттық (ұжымда, қалалық семинарларда, конференцияларда бұқаралық ақпарат құралдарында эксперименттік жұмыс жобасын таныстыру), ғылыми-әдістемелік (ғылыми кеңесшіні таңдау, тұжырымдаманы, бағдарламаны, жұмыс жоспарын әзірлеу) жұмыстармен қамтамасыз етеді. Егер жоба эксперимент ретінде ұзақ уақыт сынақтан өткізілсе, эксперименттік алаң ресми ашылғанға дейін құралдар, жинақтар және т.б. әзірлеу қажеттілігі бар, кадрлық (экспериментке қатысушылардың құрамын айқындау), қаржылық (егер экспериментті іске асыру үшін қаржылық шығындар қажет болса, онда шығыстар сметасы жасалады) эксперименттік жұмысты сүйемелдеу. Алдын – ала қарастырылған әлеуметтік серіктестік, ата–аналармен жұмыс, сонымен қатар, осы комбинацияда әлі қолданылмаған бұрын белгілі әдістердің элементтерін жаңа конструктивті біріктіруді қамтиды; білім беру ұйымының эксперименттік қызметінің сәттілігін қамтамасыз етеді.

Білім беруді жаңғырту орталығының мамандары, сарапшылар эксперименттік алаң ашуға ұсынылған материалдарды, олардың нәтижелерін болашақта бағалау мүмкін болатын қызмет түрлері қаншалықты егжей–тегжейлі сипатталғанын зерделейді. Сарапшы жобаның белгілі технологиялардың «қалыпты» (әдеттегі) қосымшасы болып табылатындығын немесе бұл білім беру процесінің сапасын бақылау мен бағалауға айтарлықтай үлкен инвестицияларды қажет ететін инновациялық жоба екенін анықтайды. Сондай–ақ сарапшы ұсынылып отырған жоба оны кейіннен бағалау үшін қажетті элементтерді, оны орындау уақытында жобаның жетістіктерін бақылау (мониторинг) тетігін қамтитынын анықтайды.

Білім беру ұйымдарының тәжірибелік–эксперименттік алаңдарында шығармашылық зерттеу топтары, зертханалар, орталықтар, жоба бағдарламасын апробациялау және белгілі бір критерийлер мен көрсеткіштер бойынша мақсатқа қол жеткізу сапасы, сондай–ақ оқу–тәрбие процесіндегі өзгерістер және педагогтердің кәсібилігінің өсуі бойынша кеңестер құрылады. Қол жеткізілген талдау арқылы бағдарламаның проблемалық

тармақтарын түзету жүргізіледі. Қол жеткізілген мақсат негізінде түзетіледі, яғни нақтыланады, өзгереді. Экспериментке қатысушылар, мұғалімдер білім беру процесін жетілдірудің жаңа жолдарын іздестіруде [8]. Ғылымға кіріспе мен идеяны ғылыми негіздеу қажеттілігін түсінудің шығармашылық процесі сезіледі. Ал, шығармашылық – бұл сынақтан өткізуді, экспериментті қажет ететін жаңасын жасау қызметі. Эксперименттік жұмысты жүзеге асыру үшін құнды шешімдер қабылдауға, жаңа құжаттарды, оқу-әдістемелік кешенді әзірлеуге әкелетін шығармашылық топтарда ынтымақтастық, қызметтестік орнайды. Оқушылардың ғылыми-зерттеу жұмыстарына деген қызығушылығы артып, ғылыми жобаларға, пәндік олимпиадаларға қатысушылар мен жүлдегерлер саны артады. Сонымен қатар, кадрларды даярлауды жақсарту жолдарын іздеу жетіледі. Мұндай инновациялық ортада мұғалімдер ғылыми зерттеулер жүргізеді.

Жұмыстың дайындық кезеңінен бастап ғылыми негізделген, жүйелі түрде ұйымдастырылған эксперимент қатысушыларға күтілетін нәтижелер қандай болуы керек екендігі туралы нақты түсінік береді, демек, білім беру ұйымының жаңа мәртебесін алу арқылы экспериментті одан әрі сәтті жылжыту іске асады.

Тәжірибелік – эксперименттік алаңдардың жұмысы барысында экспериментке қатысушылар өз тәжірибелерін педагогтердің біліктілігін арттыру курстарында, әдістемелік семинарларда, ғылыми – практикалық конференцияларда, көрмелерде шығармашылық есептер түрінде ұсынады; эксперименттің аралық және қорытындылары бойынша оқу-әдістемелік әдебиеттерді таратады [9]. Ресми түрде берілген тәжірибелік – эксперименттік алаң мәртебесінің болуы білім беру ұйымына эксперименттік жұмыс тақырыбына сәйкес қызметтің үлгілік регламентіне өзгерістер енгізуге, оқытудың мазмұнын, нысандарын, әдістерін өзгертуге; білім беру қызметкерлері үшін эксперимент нәтижелері бойынша оқу қызметін жүргізуге құқық береді.

Эксперимент кезеңдері:

Диагностикалық кезең. Мәселені анықтау және оның өзектілігін негіздеу, яғни мұғалімдердің қиындықтарын диагностикалау немесе білім беру процесіндегі қайшылықтарды анықтау.

Болжамдық кезең. Эксперимент бағдарламасын әзірлеу: зерттеу мақсаты қойылады, ол эксперименттің бірқатар міндеттер нақтыланады; жаңа технология моделі құрастырылады (әдістемелер, құрылымдар, шаралар жүйесі және т.б.); күтілетін нәтижелер, сондай-ақ ықтимал теріс салдарлар болжанады; өтемдік механизмдер ойластырылады.

Ұйымдастырушылық кезең, ең алдымен, эксперименттің материалдық базасын дайындаумен байланысты. Эксперимент, қосымша материалдық және ақшалай ресурстар үшін қаржылық сметаны әзірлеу жоспарланады.

Тәжірибелік – эксперименттік жұмысты ұйымдастыру кезінде басқарушылық функцияларды дұрыс бөлу маңызды – экспериментте кім және не үшін жауап береді: директор, оның орынбасарлары, оның ішінде директордың эксперименттік жұмыс жөніндегі орынбасары, мұғалімдер,

сынып жетекшілері, студенттер, ата–аналар. Эксперимент жүргізу басталғанға дейін эксперимент жүргізуге қатысатын педагог кадрларды арнайы даярлауды (оқыту туралы) ұйымдастыру көзделеді (егер эксперимент өңірлік ауқымда жүргізілсе). Тұрақты жұмыс істейтін семинар, шығармашылық есеп және т. б. орынды. Педагогтерді экспериментті ұйымдастырудың жалпы әдістемесіне, нақты эксперименттердің бағдарламаларына, олардың барысына, нәтижелерін талқылауға үйрету. Жұмыс барысында аралық сараптама деректерін ескере отырып, әдістемелер, технологиялар түзетілуі мүмкін.

Эксперименттің ұйымдастырушылық дайындығы әдістемелік қолдауды қамтиды. Бағдарламадан басқа, оған барлық қажетті дидактикалық материалдар, жазбаша (оқыту және тексеру) жұмыстарының мәтіндері, сауалнамалар, технологияның толық мәлімдемесі, эксперименттік қызметтің әр элементі кіреді. Тәжірибе жүргізетін мұғалімдерді моральдық және материалдық ынталандыру мәселелерін де қарастырған жөн.

Экспериментті ұйымдастыру процесіне эксперименттік және бақылау объектілерін (параллельдер, сыныптар, жекелеген білім алушылар, балалар топтары және т.б.) іріктеу жатады. Нысандар бастапқыда бастапқы параметрлерге тең болуы керек. Экспериментті ұйымдастыруды ғылыми жетекші (біліктілігі жоғары кеңесші) қамтамасыз етеді. Ғылыми жетекшінің функциясы – экспериментті ғылыми негіздеуге, процесті қамтамасыз етуге және эксперимент нәтижелерін жалпылауға (талдауға) көмек көрсету [10].

Практикалық кезең. Бастапқы айқындаушы кесінділерді, жаңа технологияларды іске асыру, аралық (ағымдағы) нәтижелер процесін қадағалау, сыналатын технологияларды түзету, эксперименттік және бақылау объектілері үшін бақылау кесінділерін жүргізу. Бұл ретте балалардың эксперименттік және бақылау топтарының денсаулық жағдайына медициналық бақылау белгіленеді.

Жалпылау кезеңі. Деректерді өңдеу, эксперимент нәтижелерін қойылған мақсаттармен салыстыру, алынған деректерді талдау, гипотезаны түзету, нәтижелерге сәйкес жаңа технология моделі, эксперимент барысы мен нәтижелерін жобалау және сипаттау.

Енгізу кезеңі. Жаңа әдістің тұсаукесері. Эксперимент бағдарламасын дайындаудың ажырамас бөлігі – нақты зерттеу техникасы мен әдістерін әзірлеу, таңдау. Бұл әртүрлі сауалнамаларды жасауды, эксперименттік дидактикалық материалдарды, диагностикалық, тексеру және бақылау жұмыстарын және басқа эксперименттік материалдарды әзірлеуді білдіреді. Бағдарламаның қажетті компоненті – эксперимент мерзімі. Бастапқы диагностикалық кесінді жүргізілмесе, мерзімдерді көрсетпей, эксперименттің қай кезеңде екенін анықтау мүмкін емес. Экспериментті жақсы ұйымдастыру, тапсырмаларды орындаудың аралық көрсеткіштерін анықтау үшін эксперименттің барлық кезеңдерінің мерзімдерін анықтау қажет. Экспериментті бастай отырып, барлық жоспарлардың абсолютті сәттілігіне кепілдік берілмейді, сондықтан эксперименттің шығындарын өтеу үшін сәтсіз немесе теріс нәтижелер болған жағдайда бағдарламаға қосымша

уақытты енгізу керек. Оқу процесіне қатысты ағымдағы жыл шеңберіндегі эксперимент үшінші тоқсаннан кешіктірілмей аяқталуы тиіс.

Эксперименттің күтілетін нәтижелерін бағалау критерийлері эксперимент басталғанға дейін анықталып, оның мақсаты мен міндеттерімен байланыстырылуы керек. *Нәтижелілік критерийі.* Мысалы, егер эксперимент пәні оқыту әдістемесі болса, онда оның нәтижелері:

- а) не сол мұғалімнің бұрынғы нәтижелерінен жоғары;
- б) не осы өңірдің білім беру ұйымдары үшін орташадан жоғары;
- в) немесе оңтайлы, яғни нақты балалар үшін мүмкін болатын ең жоғары.

Уақыт критерийі. Өйткені уақыт – еңбек тиімділігінің әмбебап көрсеткіші.

Сараптамалық бағалауда ең бастысы – сыни ескертулер мен сындарлы ұсыныстар. Эксперимент бағдарламасына шолу келесі аспектілерді бағалайды:

- Эксперимент бағдарламасы мазмұнының толықтығы.
- Тұтастық (бағдарлама бөліктерінің қисындылығы, өзара байланысы және бірізділігі).
- Қателіктер, кемшіліктер, жетімсіздік.
- Бағдарламаға ұсыныстар, жаңа идеялар, толықтырулар.
- Сараптамалық қорытынды (бағдарлама жарамды және жүзеге асыруға ұсынылады; айтылған ескертулер бойынша пысықтауды қажет етеді; жарамсыз).

Эксперимент барысы арнайы күнделіктерде тіркеледі, олар эксперименттік жұмыс субъектілері мен объектілерінің бақылаулары мен жұмыс нәтижелерін бағалаудың күнделікті немесе апта сайынғы (кезеңдік) жазбалары болып табылады. Эксперимент процесі мен нәтижелерін бақылау үшін тексерілетін әдістеменің, құрылымның, технологияның, педагогикалық техниканың тиімділігі анықталатын критерийлерді нақты анықтау қажет. Бұл ретте осы өзгерістердің нақты кімге – мұғалімдерге, білім алушыларға, білім беру ұйымдарының басшыларына жататыны және алынған нәтижелердің қолданылу аясы қандай екені көрсетіледі.

Эксперименттің теориялық маңыздылығын бағалау кезінде қолданыстағы дидактикалық және педагогикалық теорияларды толықтыра алатын идеялардың жаңалығы анықталады. Осылайша, білім берудің жаңа мазмұнында эксперименттік жұмысты ұйымдастыру мен жүргізуді практикалық іске асыру экспериментке қатысушылардың да, білім беру ұйымының барлық педагогикалық ұжымының да жеке және кәсіби жауапкершілігін көздейді. Эксперимент нәтижелерін ресімдеу есебі, конференцияда сөз сөйлеу, журналдағы мақала, брошюрада сипатталған әдістеме, әдістемелік құрал және басқа да оқу–әдістемелік басылымдардың түрлері бойынша орындалы.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 988 қаулысымен бекітілген.

2.»Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы (31.03.2021 ж. жағдай бойынша өзгерістермен) Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің 2020 жылғы 28 қаңтардағы № 13-р Өкімі.

3. Коджаспирова Г.М., Коджаспиров А.Ю. Педагогикалық сөздік: Жоғары және орта педагогикалық оқу орындарының студенттері үшін. — М.: И; М.: «Академия» баспа орталығы, 2000. 176 б.

4. Панина Т.С. Кәсіптік білім беру мекемелерінің әдістемелік қызметтерінің жұмысын жаңғырту: әдістемелік құрал/ Т.С. Панина, Л.Н. Вавилова. – Кемеров қ., : ГОУ «КРИПО», 2009. - 408 б.

5. Добренкова Е.В. Білім беру дискурсының әлеуметтік морфологиясы: тарихи және әлеуметтік аспектілер. - М., 2006 – 335б.

6. Қазақстан Республикасындағы 12 жылдық жалпы орта білім беру тұжырымдамасы (ҚР БҒМ алқасының 21.12.2005 ж. № 3.1 Қаулысы).

7. Мажикеев Т.М., Добринская А.И. Мектепте тәжірибелік – эксперименттік жұмысты ұйымдастыру// Ашық мектеп – 2005 – № 9, 14, 20 б.

8. Ахметова К.К. Білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында білім беру ұйымдарындағы тәжірибелік-эксперименттік жұмыс // Білімдегі жаңалықтар - 2012- №4.

9. Ахметова К.К. «Білім беру ұйымдары педагогтерінің оқу – әдістемелік материалдарын рәсімдеуге қойылатын талаптар» әдістемелік ұсынымы. Әдістемелік ұсынымдар. Астана: Профи-Макс КҮ, 2013 - 27б.

10. Ахметова К. К. Білім беру ұйымдары педагогтерінің ғылыми-әдістемелік жұмысы. Әдістемелік құрал. Астана, 2014. – 56 б.

**ЗЕРТТЕУ КЕЗЕҢДЕРІНІҢ ҮЛГІ АЛГОРИТМІ (НҰР-СҰЛТАН
ҚАЛАСЫ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫ ПЕДАГОГТЕРІНІҢ ЖҰМЫС
ТӘЖІРИБЕСІНЕ СӘЙКЕС ТҮЗЕТУЛЕР)**

Зерттеу кезеңдерінің үлгі алгоритмі		
Теориялық	Эксперименттік-аналитикалық	Әдістемелік
<p>Өзінің кәсіби деңгейін талдау, сынып диагностикасы, балалар ұжымы, жұмыс жағдайлары.</p> <p>Әдістемелік тақырыпты таңдау, оның өзектілігін негіздеу, мақсаттар мен міндеттерді тұжырымдау, күтілетін нәтиже критерийлерін әзірлеу.</p> <p>Кезеңдік жоспардың жобасын әзірлеу жұмысы (жылдар бойынша).</p> <p>Пәндік әдістемелік бірлестік отырысында тақырыпты бекіту.</p> <p>Әдістемелік тақырыптың теориялық ережелері бойынша ғылыми дереккөздерді зерттеу.</p> <p>Теориялық талдау мен қорытындылар негізінде сабақтарды, факультативті сабақтарды, бағдарламаларды, тапсырмаларды, сандық білім беру ресурстарын, зерттелген әдістерді, технологияларды және т. б. қолдана отырып дамыту.</p>	<p>Мектеп ішінде оқытылған әдістерді, технологияларды пайдалана отырып, эксперименттік сабақтар, факультативтік сабақтар және т. б. өткізу.</p> <p>Мектепшілік іс-шаралардан кейін пәндік әдістемелік бірлестікте нәтижелерді қарау және талқылау және оны түзету.</p> <p>Қалалық деңгейдегі іс - шараларда зерттелген әдістерді, технологияларды пайдалана отырып, эксперименттік сабақтар, факультативтік сабақтар және т. б. өткізу.</p> <p>Қалалық іс – шаралардан кейін пәндік әдістемелік бірлестікте нәтижелерді қарау және талқылау және түзету.</p> <p>Сынақтан өткізілген, неғұрлым тиімді әдістерді, технологияларды жинау, өңдеу, ресімдеу</p>	<p>Теориялық ережелер бойынша аналитикалық тұжырымдарды және зерттеу нәтижелері бойынша практикалық ұсыныстарды тұжырымдау (педагогикалық тәжірибе).</p> <p>Оқу-әдістемелік басылымдардың түрін таңдау және оларды әзірлеу. Оқу – әдістемелік басылымдарды мазмұны мен техникалық талаптарына сәйкес ресімдеу.</p> <p>Оқу–әдістемелік басылымдарды пәндік әдістемелік біріктіру.</p> <p>Нұр –Сұлтан қаласы әкімдігінің жанындағы «Білім беруді жаңғырту орталығы» МКҚК сараптамалық кеңесіне оқу–әдістемелік басылымдарды ұсыну.</p>

**САРАПТАМАЛЫҚ КЕҢЕСТІҢ ҚАРАУЫНА ҰСЫНЫЛҒАН ОҚУ –
ӘДІСТЕМЕЛІК БАСЫЛЫМДАРДЫҢ ТИТУЛДЫҚ БЕТІН
РЕСІМДЕУГЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР**

Титул парағы

1. Жоғарыда: білім беру ұйымының атауы.
2. Ортасында:
 - Оқу – әдістемелік басылымның тақырыбы
 - Оқу-әдістемелік басылым түрі (оқу құралы, ұсыныстар, бағдарлама, жұмыс дәптері, электрондық оқу құралы)
3. Төменде: қала, жарияланған жылы

Титул парағының айналымы

1. Білім беру ұйымының әдістемелік кеңесінің/пәндік-циклдік комиссиясының отырысында қаралды және бекітілді,
20__ ж. _____ № _____ хаттама
 2. Пікір берушілер: Т. А. Ә., ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы (болған жағдайда), лауазымы, ұйымның атауы
 3. Автордың немесе құрастырушының аты-жөні, білім беру ұйымының атауы. Оқу-әдістемелік басылымның тақырыбы: Оқу-әдістемелік басылымның түрі: Нұр-Сұлтан, 20__ - 50 б.
- Аңдатпа
- Жұмыстың қысқаша сипаттамасы (не туралы?)
 - Адрестік бағыт (кім үшін?)

3 - ҚОСЫМША

ПЕДАГОГ ҰСЫНАТЫН ҚҰЖАТТАР ТІЗБЕСІ:

3.1. ӨТІНІШ ЖАСАУДЫҢ ҮЛГІСІ

ЭК төрағасы С. М. Мадеевқа
мұғалім Байтемір Дария Бақытқызынан
Мекен–жайы: Нұр–Сұлтан қаласы, Қонаев көшесі 12/1
Тел.: + 7 777 777 99 77
Эл. пошта: daria_MM@mail.ru

ӨТІНІШ

Қалалық оқу–әдістемелік сараптамалық кеңестің отырысында «Ықтималдықтар теориясы» мәселесі (тақырыбы) бойынша менің педагогикалық тәжірибемді қарауды сұраймын.

Тиісті құжаттар қоса берілді. Беттердің жалпы саны 56.

Күні 2021 жылғы « 2 » қараша
Қолы _____

3.2. БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМЫНЫҢ ҰСЫНЫСЫ

Нұр–Сұлтан қаласы әкімдігінің
«Білім беруді жаңғырту орталығы»
Қалалық оқу–әдістемелік
МКҚК жанындағы Сараптама
кеңесінің төрағасы
С.М. Мадеевқа

Ұсыну

Қалалық сараптамалық кеңестің отырысында қарау үшін «Ықтималдықтар теориясы» мәселесі (тақырыбы) бойынша Д.Б.Байтемір педагогикалық жұмыс тәжірибесін ұсынамын.

Тиісті құжаттар қоса берілді. Беттердің жалпы саны 56.

Күні 2020 жылғы « 05 » Қараша

Қолы, мөрі

Білім беру ұйымының ұсынысы ҚБ басшысының қолымен еркін нысанда ресімделеді және мөрмен расталады

3.3. МЕКТЕП МҰҒАЛІМДЕРІНЕ, ҒАЛЫМДАРҒА, БІЛІМ БАСҚАРМАЛАРЫ МАМАНДАРЫНА (ӘДІСКЕРЛЕРІНЕ) ОҢ РЕЦЕНЗИЯЛАР

Бағдарламаға, тұжырымдамаға, ББЭЖ бағдарламасына, даму бағдарламасына және т. б.

Білім беру ұйымы:

Автор

Тақырыбы

1. Жұмыстың өзектілігі (тұжырымдамалар, бағдарламалар, зерттеу немесе тәжірибелік–эксперименттік жұмыс тақырыптары және т.б.).

2. Жұмыстың ғылыми–әдістемелік деңгейі: модификациялық, комбинаторлық, радикалды.

3. Жұмыстың жаңашылдық дәрежесі, білім беру жүйесінде аналогтардың болуы немесе болмауы (қала/аудан, облыс, республика, шетелде).

4. Жұмыстың ғылымилығы.

5. Ішкі бірлікті бағалау және жұмыстың әдіснамалық негізінің сипаттамасы (қисындылық, нәтижелердің әдіснамалық негіздермен өзара байланысы, бірізділік).

6. Жұмыстағы әрбір нәтиженің, ғылыми Ереженің, қорытындылар мен тұжырымдамалардың негізділік және анықтық дәрежесі.

7. Жұмыстың практикалық маңыздылығы.

8. Жұмыстың аралық және қорытынды нәтижелерін ұсынудың нысандары мен тәсілдері.

9. Ресімдеуге қойылатын талаптарға сәйкестігі. Жұмыстың мазмұны бойынша кемшіліктер мен ескертулер.

10. Жұмысты пайдалану бойынша қорытындылар мен ұсыныстар.

Рецензент:

Ұйымның атауы көрсетілген лауазымы,

ғылыми дәрежесінің, ғылыми атағы _____ аты–жөні

қолы, күні

3.4. ОӘБ түпнұсқалығын ББЖО әдіскерлері тексереді. Егер ОӘБ түпнұсқалығы 60% кем болса, ОӘБ педагогке қайтарылады.

3.5. МӘЛІМДЕЛГЕН МӘСЕЛЕ БОЙЫНША КӨШІРМЕЛЕР МЕН ЖАРИЯЛАНЫМДАРДЫҢ ТІЗІМІ

Ғылыми және әдістемелік еңбектер тізімі

Атауы	Жұмыстың сипаты	Шығыс деректер	Көлемі	Бірлескен авторлар

3.6. ЕНГІЗУ ТУРАЛЫ АКТІНІ ТОЛТЫРУҒА АРНАЛҒАН ҮЛГІ

Бекітемін
Мектеп директоры

Аты-жөні қолы
МП

Күні 2021 жылғы»__» _____

АКТ

инновациялық педагогикалық тәжірибе
нәтижелерін енгізу (пайдалану) туралы

1. Автор (бірлескен авторлар) енгізу (ТАӘ толығымен)
2. Жұмыстың атауы (оқу құралы, оқулық, авторлық бағдарлама және т. б.)

3. Тақырып атауы

4. Тәжірибе нәтижелері пайдаланылатын ұйымның атауы

5. Енгізудің басталу күні

6. Енгізудің тиімділігі туралы қорытынды

Директордың ҒӘЖ жөніндегі орынбасары (ТАӘ)

қолы

Автор (ТАӘ)

қолы

Материалдар тізбеге сәйкес қағаз жеткізгіште білім беру ұйымы басшысының (жауапты: оқу–әдістемелік жұмыс жөніндегі орынбасары) сұрау салуы бойынша Сараптамалық кеңестің отырысына қабылданады. Беттер нөмірленуі керек. Талаптарға сәйкес келмейтін материалдар тіркелмейді және қайтарылады.

Автор – ғылым, әдебиет, өнер туындыларын, оның ішінде оқу – әдістемелік басылымдарды жасаған жеке тұлға.

Құрастырушы – оқушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, оқу-әдістемелік басылымды жинап, құрастырған педагог.

3.7. РЕЦЕНЗИЯ ЖАЗУҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

Рецензия (қарастыру, пікір) – бұл жаңа көркем немесе ғылыми шығарманы, тәжірибелік – эксперименттік жұмыс материалдарын, ғылыми жобаларды, оқу, ғылыми – әдістемелік әзірлемелерді, білім беру ұйымдары педагогтерінің оқу – әдістемелік басылымдарын сараптау, сыни талдау, талдау, бағалау.

Шолуда егжей–тегжейлі түрде және келесі тармақтар нақты көрсетілуі керек:

1. Өзектілігі (бағдарламалар, құралдар, ұсыныстар және оқу–әдістемелік басылымдардың басқа түрлері), тәжірибелік–эксперименттік

жұмыс оның педагогиканың ғылыми принциптерімен және Қазақстан Республикасы Білім беру жүйесінің басым бағыттарымен байланысы. Оның қажеттілігі, уақтылығы, күннің қажеттіліктеріне сәйкестігі.

2. Жұмыстың ғылыми – әдістемелік деңгейі:

а) модификациялық: жоғалған, бірақ бұрыннан белгілі техниканы, әдістемені, технологияны, әзірлеуді, жүйені және т. б. жаңғырту, қалпына келтіру;

б) комбинаторлық: белгілі элементтерді әртүрлі комбинацияларда біріктіру, бұл жаңа сапаға әкеледі;

в) радикалды: түбегейлі жаңа, жаңашыл, бұрын белгісіз өнертабыс.

3. Жұмыстың жаңашылдық дәрежесі.

3.1. Білім беру жүйесінде аналогтардың болуы немесе болмауы:

а) қала/аудан;

б) облыс;

в) республика;

г) шетелде.

3.2. Онымен туындаған қайта құрулар ауқымы (жеке – жергілікті, бір–бірімен байланысты емес; модульдік – бір–бірімен байланысты жеке кешен; жүйелік – бүкіл мектепті қамтитын).

4. Жұмыстың ғылымилығы – оның жаңа білім беру парадигмасының философиясына, әдістемесіне, психологиясына және педагогикалық ғылым мен тәжірибенің соңғы жетістіктеріне сәйкестігі.

Келесілерге бағытталғандық:

а) оқушылардың білімін, білігін, дағдысын, қалыптастырып қоймай, оқушылар тұлғасын дамыту және тәрбиелеу;

ә) балалардың психофизиологиялық және әлеуметтік денсаулығын сақтау;

б) білім беру процесінің экономикалық, экологиялық, этнопедагогикалық, психологиялық бағыттылығын қамтамасыз ету;

в) білім беру мазмұнының гуманистік, интеграциялық және инновациялық тәсілдерге және т.б. сәйкестігін қамтамасыз ету;

г) ғылыми талаптарға сәйкестігін қамтамасыз ету (мәселенің, ғылыми гипотезаның, мәселені гипотезалық шешудің, ғылыми негізделген зерттеу жүргізудің, зерттеу нәтижелерін зерттеуге дейін алынған деректермен салыстырудың болуы).

5. Ішкі бірлікті бағалау және жұмыстың әдіснамалық негізінің сипаттамасы: дәйектілігі, нәтижелердің әдіснамалық негіздермен қайшылықсыз, өзара байланысы.

6. Жұмыстың әрбір нәтижесінің, ғылыми жағдайының, қорытындылары мен тұжырымдамаларының негізділік және дәйектілік дәрежесі.

7. Жұмыстың практикалық маңыздылығы: ұсынылған жұмыс нақты жағдайды жақсы жаққа өзгертуге мүмкіндік береді. Практикаға енгізу үшін не ұсынылады.

8. Жұмыстың аралық және қорытынды нәтижелерін (мақалалар, баяндамалар, шығармашылық есептер, оқу – әдістемелік қамтамасыз етілген ашық сабақтар, әдістемелік құралдар, ұсынымдар, диаграммалар, кестелер, талдау және т. б.) ұсынудың (байқаудан өткізудің) нысандары мен тәсілдері.

9. Ресімдеуге қойылатын талаптарға сәйкестігі. Жұмыстың мазмұны бойынша кемшіліктер мен ескертулер.

10. Жұмысты пайдалану жөніндегі тұжырымдар мен ұсынымдар (республикалық Сараптама кеңесінде қарау үшін кемшіліктерді байқаудан өткізу, жинақтау, тарату, жариялау, бекіту, аттестациялау, жою, пысықтау, бекіту және т.б. ұсынылсын).

ТӘЖІРИБЕЛІК-ЭКСПЕРИМЕНТТІК ЖҰМЫС БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ ҮЛГІ ҚҰРЫЛЫМЫ

1. Эксперименттің атауы (тақырыбы).
2. Автор – орындаушы немесе эксперимент жетекшісі (тегі, аты, әкесінің аты, лауазымы, ғылыми атағы, мекен-жайы, телефоны).
3. Басқару органының атауы немесе эксперимент жүргізуге рұқсат беруге құқығы бар және оның нәтижелеріне жауапкершілікті бөлетін адамның аты – жөні.
4. Тақырыптың өзектілігінің қысқаша негіздемесі.
5. Зерттеу нысаны.
6. Зерттеу пәні. Эксперименттің мақсаты. Міндеттері.
7. Әдістер (сауалнама түрлері, бақылау/тексеру/жұмыс тестілері, эксперименттік дидактикалық құжаттар).
8. Эксперимент мерзімі (басталу уақыты, аралық нәтижелерді бақылау уақыты - педагогикалық бөлімдер, жұмыстың болжамды аяқталу уақыты).
9. Кезеңдері (жұмыстың мерзімі мен мазмұны).
10. Экспериментке қатысушылардың құрамы, бақылау тобын анықтау.
11. Эксперименттік жұмысқа қатысатын немесе оған тартылған барлық адамдардың функционалдық міндеттерін бөлу.
12. Эксперимент базасы (бүкіл білім беру ұйымы, параллель, жеке сынып, балалар тобы – эксперименттік және бақылау объектілерін анықтау).
13. Күтілетін нәтижелерді, оның ішінде аралық нәтижелерді бағалау критерийлерін тұжырымдау.
Болжам:
 - а) оң нәтижелер,
 - б) шығындар, ықтимал теріс салдарлар,
 - в) теріс салдарлар анықталған кезде педагогикалық өтемақыларды ойластыру.
14. Эксперименттің ғылыми кеңесшісі.
15. Эксперимент бағдарламасының рецензенттерінің кандидатуралары бойынша ұсыныстар (лауазымы мен жұмыс орнын көрсете отырып).
16. Эксперимент нәтижелерін ұсыну нысаны (жазбаша есеп, журналға мақалалар, оқу-әдістемелік басылымдар, т.б.).

**ЭКСПЕРИМЕНТТІК АЛАҢ ЖҰМЫСЫНЫҢ БАРЫСЫН
БАҚЫЛАУ ЖӨНІНДЕГІ ЖАДЫНАМА**

Нұр-Сұлтан қаласы әкімдігінің «Білім беруді жаңғырту орталығы» МКҚК 20__ жылғы «__» _____ №__ бұйрығының тармағы негізінде 20__ жылғы қаңтардан бастап Сараптамалық кеңестің мүшелері балабақшалардың, жергілікті мектептердің эксперименттік алаңдарының жұмыс барысына бақылау жүргізуі тиіс.

Осыған байланысты Сараптамалық кеңес мүшелерінің мектептерге, эксперименттік алаңдары бар балабақшаларға бару кестесіне сәйкес балабақшаларда, мектептерде, колледждерде болып және келесі мәселелерді қарастыру қажет:

1. Эксперименттік алаңдардың жұмыс шарттары мен мазмұны.
2. Тәжірибелік алаң жоспарының болуы.
3. Эксперимент (мыналардың: эксперименттік және бақылау сыныптарының, топтарының, критериялды - бағалау аппаратының, жұмыс барысы мониторингінің болуы).
4. Ғылыми кеңесшінің жұмысы.
5. Мәселелер мен перспективалар.
6. Пікірлер, ұсыныстар, қорытындылар.
7. Тәжірибе алаңының жұмыс барысын бақылау нәтижелері туралы ақпаратты Нұр-Сұлтан қаласы әкімдігінің «Білім беруді жаңғырту орталығы» МКҚК-ға тапсыруы тиіс.

ТАҚЫРЫП БОЙЫНША ДӘЙЕКСӨЗДЕР

1997 жылы сәуірде «Артур Андерсен» компаниясының менеджментті зерттеу орталығында өткен «Болашақ мектебі» атты үш күндік конференцияның жабылуында Бетховеннің «Қуаныш одасын» неміс тілінде 800 адам ән айтты.

Музыка мұғалімі және композитор Бенджамин Зандер шабыт пен дәстүрлі емес әдістердің арқасында қуаныш пен жаңа таным сынағын көрсетті.

Бұл ақпарат беру емес еді. Бірақ олардың мүмкіндіктеріне деген сенімнің қандай да бір сәулесі бар, білім ұмтылысы болу керек.

«Музыканың мәні, актерлік шеберлік ретінде, ең терең эмоцияларға әсер ету» (Бенджамин Зандер).

«Білім берудің екі негізгі көзқарасы бар. Бірі – нұсқау, кім оқытудың үздік жолдарын іздестіруден босамайтын қағиданы ұстанатындар. Екіншісі – конструктивті, біз балалар үшін ең қолайлы іс–әрекеттерді іздегенде, олар осы іс–әрекеттің барысында үйренеді деп болжайдындар. Біз балаларға сабақ береміз деп айтқан кезде, біз олармен бір нәрсе істеп жатқан сияқтымыз. Бірақ бұл олай емес. Біз оларға сабақ бермейміз, біз олар оқып жатқан жағдайларды жасаймыз.»

Сеймор Паперт, Мичиган технологиялық университетінің математигі.

ОҚИҒАҒА БАЙЛАНЫСТЫ ӨСИЕТ ӘНГІМЕ

Бір халық сенімде, тақуалықта қуанғаны үшін Құдай болып сайланды. Содан кейін Құдай бұл халықты марапаттауға шешім қабылдады және бұл адамдар қабылдаған барлық нәрселер еш күш пен кідіріссіз пайда болды. Халық бақытты болды.

Олардың балалары дүниеге келді. Олар ауырсынуды, шаршауды, қиындықтарды білмей, ұзақ өмір сүрді. Және... олар ештеңені аямады, ешнәрсеге олар ұмтылыс жасамады, ағза қажеттіліктерін қанағаттандырудан басқа: жеп, ұйықтап, жеп, ұйықтап жатқан... Олардың немерелері дүниеге келді...

Содан кейін аталар мен үлкен арғы аталар Құдайларына олардан сыйлық алу үшін дұға етті, өйткені немерелері адамдықтың бәрін жоғалтты. Себебі, адамдық тек адам жанында, ол ауырған кезде ғана болады.

Сондықтан өзіңізге және басқаларға өз проблемаларыңызды мойындаудан қорықпаңыз. Бұл сіздің қабілетсіздігіңізді көрсетпейді, бірақ сізде өсуге ұмтылыс бар екенін көрсете!

**ГККП «ЦЕНТР МОДЕРНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ»
АКИМАТА ГОРОДА НУР-СУЛТАН**

**РАЗРАБОТКА УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКИХ ИЗДАНИЙ
ПО РЕЗУЛЬТАТАМ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОПЫТА**

Методические рекомендации

НУР-СУЛТАН, 2021

ГККП «Центр модернизации образования»
акимата города Нур-Султан

Рецензенты: Жайтапова А.А., д.п.н., профессор
Накаткова О.И., к.п.н.

Составители: Ахметова К.К., к.п.н.,
Амирхамзина Р.Г., Айгараева Р.Р.

Разработка учебно-методических изданий по результатам педагогического опыта. Методические рекомендации – Нур-Султан, 2021. – 28 с.

В методических рекомендациях даны основные направления педагогического опыта, определения учебно-методических изданий, рекомендации по их разработке и оформлению.

СОДЕРЖАНИЕ

ВВЕДЕНИЕ	3
I. НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЕ НАПРАВЛЕНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОПЫТА	4
II. РАЗРАБОТКА УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКИХ ИЗДАНИЙ	7
1. ПРИМЕРНАЯ СТРУКТУРА ПОСОБИЯ	10
2. ПРИМЕРНАЯ СТРУКТУРА ПРОГРАММЫ (УЧЕБНАЯ, ДЛЯ ФАКУЛЬТАТИВНЫХ ЗАНЯТИЙ, КРУЖКОВ И Т.Д.)	10
III. РАСПРОСТРАНЕНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОПЫТА	12
IV. ОПЫТНО-ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ РАБОТА В ОРГАНИЗАЦИЯХ ОБРАЗОВАНИЯ	13
ИСПОЛЬЗОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА.....	18
ПРИЛОЖЕНИЯ.....	19
1. ПРИМЕРНЫЙ АЛГОРИТМ ЭТАПОВ ИССЛЕДОВАНИЯ (КОРРЕКТИРОВКИ СОГЛАСНО ОПЫТУ РАБОТЫ ПЕДАГОГОВ ОРГАНИЗАЦИЙ ОБРАЗОВАНИЯ Г.НУР-СУЛТАН)	19
2. ТРЕБОВАНИЯ К ОФОРМЛЕНИЮ ТИТУЛЬНОГО ЛИСТА УЧЕБНО- МЕТОДИЧЕСКИХ ИЗДАНИЙ, ПРЕДСТАВЛЕННЫХ НА РАССМОТРЕНИЕ ЭКСПЕРТНОГО СОВЕТА	20
3. ПЕРЕЧЕНЬ ДОКУМЕНТОВ, ПРЕДСТАВЛЯЕМЫХ ПЕДАГОГОМ	21
3.1. ОБРАЗЕЦ СОСТАВЛЕНИЯ ЗАЯВЛЕНИЯ	21
3.2. ПРЕДСТАВЛЕНИЕ ОРГАНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ.....	21
3.3. ПОЛОЖИТЕЛЬНЫЕ РЕЦЕНЗИИ УЧИТЕЛЕЙ ШКОЛ, УЧЕНЫХ, СПЕЦИАЛИСТОВ (МЕТОДИСТОВ) УПРАВЛЕНИЙ ОБРАЗОВАНИЯ	
РЕЦЕНЗИЯ	22
3.4. ПРОЦЕДУРА АНТИПЛАГИАТА	22
3.5. СПИСОК КОПИЙ И ПУБЛИКАЦИЙ ПО ЗАЯВЛЕННОЙ ПРОБЛЕМЕ	22
3.6. ОБРАЗЕЦ ДЛЯ ЗАПОЛНЕНИЯ АКТА О ВНЕДРЕНИИ	23
3.7. ТРЕБОВАНИЯ К НАПИСАНИЮ РЕЦЕНЗИИ.....	23
4. ПРИМЕРНАЯ СТРУКТУРА ПРОГРАММЫ ОПЫТНО- ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ РАБОТЫ	25
5. ПАМЯТКА ПО КОНТРОЛЮ ХОДА РАБОТЫ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ ПЛОЩАДОК	26
6. ЦИТАТЫ ПО ТЕМЕ	27
7. ПРИТЧА ПО СЛУЧАЮ.....	28

ВВЕДЕНИЕ

В системе образования Республики Казахстан определены приоритетные направления философии и методологии образования, поиск форм, методов, средств, содержания повышения квалификации и непрерывного методического саморазвития педагогов, выработки эффективных способов управления образованием.

Личностно-профессиональный рост педагога предполагает научно-исследовательскую деятельность, в процессе которой он развивается как творческая личность. Одним из приоритетных направлений Государственной Программы развития образования и науки Республика Казахстан на 2020-2025 годы [1] является переход к обновленному содержанию образования, который обеспечивает обучение и воспитание учащихся быть самостоятельным, мобильным, готовым решать различные ситуационные задачи, ценить и беречь национальные ценности. Педагог, работающий в исследовательском поиске, грамотно конструирующий урок с позиции требований нового содержания образования остается генератором качества знаний учащихся.

Практическая работа педагога на основе научного анализа, творческого осмысления используемых им методов, умения работать с информацией, о новшествах в образовании повышает научно-методический уровень его деятельности. Главным направлением повышения профессиональной компетентности педагога в условиях обновленного содержания образования при оптимальном использовании личностных и творческих возможностей является научно-исследовательский аспект его деятельности.

В настоящее время внимание педагогического сообщества акцентировано на необходимости системно организовать научно-методическое обеспечение и сопровождение в сфере методологии преподаваемого предмета, внедрения инноваций. Организация научно-методической работы, управление развитием профессионального роста на современном этапе развития образования в педагогическом коллективе включает, прежде всего, разработку планов и результатов самообразования, программ, учебно-методических комплексов, методических пособий, рекомендаций и других средств организации учебно-воспитательного процесса. Педагоги активны при подготовке к предметным олимпиадам, над научными проектами. Разработка учебно-методических изданий как результат исследовательской, творческой деятельности педагога является наиболее актуальным видом распространения педагогического опыта.

Методические рекомендации «Разработка учебно-методических изданий по результатам педагогического опыта» адресованы педагогам организаций образования, работающим в новом формате содержания образования, при оформлении опыта и результатов достижений для дальнейшего совершенствования профессионального мастерства. Предложенные в методических рекомендациях основные понятия, полезные рекомендации, памятки по разработке учебно-методических изданий, образцы для портфолио педагогического опыта будут полезными для педагогов, обобщающих опыт.

Мы надеемся, что материалы данных методических рекомендаций позволят педагогам более ярко, системно и уверенно презентовать себя как Личность, как Мастера своей профессии, как Учителя по призванию!

I. НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЕ НАПРАВЛЕНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОПЫТА

Для реализации идей обновленного содержания образования педагогам необходимо прохождение тематических курсов повышения квалификации, непрерывное методическое самообразование, исследовательский подход, творческий поиск, которые обеспечивают его профессиональный рост. Это акцентировано в Законе Республики Казахстан «О статусе педагога» «Педагог при осуществлении профессиональной деятельности имеет право на: осуществление научной, исследовательской, творческой, экспериментальной деятельности, внедрение новых методик и технологий в педагогическую практику; творческую инициативу, разработку и применение авторских программ и методов обучения и воспитания, развитие и распространение новых, более совершенных методов обучения и воспитания при условии соблюдения требований государственного общеобязательного стандарта соответствующего уровня образования...» [2].

Практическая работа педагога на основе научного анализа, творческого осмысления используемых им методов, умения работать с информацией о новшествах в образовании повышает научно-методический уровень его деятельности. Педагог, работающий в исследовательском поиске, грамотно моделирующий урок с позиции требований нового содержания образования остается генератором качества знаний учащихся. При оптимальном использовании личностных и творческих возможностей педагога характерными особенностями научно-методического аспекта его деятельности являются: интерес к достижениям науки и практики; владение методами научного исследования; видение целостного педагогического процесса; активность в усвоении и внедрении педагогических новшеств; умение диагностировать состояние педагогического процесса; умение моделировать ситуации учебно-воспитательного процесса.

Организация научно-методической работы, управление развитием профессионального роста на современном этапе развития образования в педагогическом коллективе включает, прежде всего, разработку планов и результатов самообразования. Для выбора проблемы/темы самообразования педагог должен выполнить анализ своего профессионального уровня, диагностику класса, детского коллектива, условий работы. Существует шкала измерений уровней профессиональной самореализации:

Высокий – мастерско-творческий: готовность к самореализации, освоение нововведений, умение концептуально оценивать педагогические новшества, владение методами научного исследования, умение работать в творческой группе, хорошее знание предмета, самоанализ, стремление к созданию своего стиля, лидерство, самостоятельность, активность.

Средний- моделирующий: интерес к научным достижениям, потребность в саморазвитии, стремление иметь свой профессиональный почерк, знание предмета, представление о педагогической инноватике, владение методами научного исследования, самостоятельность, активность, уверенность. Учителя

данного уровня, умея моделировать учебный процесс с использованием новшеств, затрудняются их концептуально обосновать, редко стремятся к лидерству.

Низкий – адаптирующий: потребность в самореализации не стала профессионально и лично значимой. Проявляется она эпизодически и лишь в отдельных сферах педагогической деятельности. Рефлексия находится на минимуме. Учителя, зная содержание своего предмета, используя некоторые новшества, не видят взаимосвязи с целостным педагогическим процессом, имеют смутное представление о педагогической инноватике, не задумываются о саморазвитии, занимают пассивную позицию в работе, слабо владеют методами научного исследования.

Очень низкий – алгоритмический: учителя находятся в плену старых представлений о работе в школе, все ищут готовых методических разработок, имеют смутное представление о новшествах, содержание предмета знают только в пределах стандарта, не владеют методами научного исследования.

Данная шкала необходима педагогам для самооценки своего творческого потенциала, профессиональной возможности.

Выбор методической проблемы/темы, обоснование ее актуальности, формулировка цели и задач, разработка критериев ожидаемого результата, разработка проекта поэтапного плана работы (по годам) завершается утверждением проблемы/темы на заседании предметного методического объединения (Приложение 1). Так, незаметно, начинается исследовательская деятельность педагога. Параллельно с этим, педагоги работают с учащимися по подготовке к предметным олимпиадам, к научным проектами, специфика которого обязывает педагогу глубокое знание предмета, а также психолого-педагогические аспекты научного руководства при работе с одаренными детьми.

Изучая научные источники по методической проблеме/теме, педагог должен записывать теоретические положения, их авторов в отдельную тетрадь или завести папку для записей в компьютере.

На основе теоретического анализа и выводов, проделанную после научного поиска источников педагог сможет разработать уроки, факультативные занятия, программы, задания, цифровые образовательные ресурсы, с использованием изученных положений, методов, технологий и т.д., с новой, индивидуальной, творческой «изюминкой». Время (возможно год, полтора года), отведенное на эти шаги исследования в зависимости от опыта педагога разные.

Экспериментальные уроки, факультативные занятия и др. с использованием изученных методов, технологий и т.д. учитель может проводить самостоятельно, как в рамках школьных расписаний, так и на открытых внутришкольных мероприятиях. Рассмотрение и обсуждение результатов и корректировка на предметном методическом объединении после внутри школьных мероприятий является полезной для педагога процедурой, при котором замечания и рекомендации коллег учитель должен принимать как методическую помощь. Объективная, корректная оценка работы,

взаимопомощь – главные принципы деятельности методического объединения. Также востребованные по проблеме/теме, экспериментальные уроки, факультативные занятия и др. с использованием изученных методов, технологий и т.д. внепланово рекомендуются для презентации на городских учебно-воспитательных мероприятиях с обязательным последующим рассмотрением и обсуждением результатов, и корректировкой на предметном методическом объединении. Завершающим шагом экспериментально-аналитического этапа является сбор, обработка, оформление апробированных, наиболее эффективных методов, технологий.

Таким образом, педагогический опыт как «активное освоение и реализация педагогом в практике законов и принципов педагогики с учётом конкретных условий, особенностей детей, детского коллектива и собственной личности педагога (педагогический словарь под редакцией Г.М. Коджаспировой)» [3], начиная с выбора проблемы/ темы созрел для формулировки аналитических выводов по теоретическим положениям и практических рекомендаций по результатам исследования.

На методическом этапе исследования педагог должен на основе проделанного опыта работы выбрать вид учебно-методического издания, разработать, оформить согласно содержанию и техническим требованиям. После рассмотрения и обсуждения учебно-методического издания на предметном методическом объединении учебно-методическое издание должно быть представлено (согласно Приложению 2,3) на Экспертный совет ГКПП «Центр модернизации образования» акимата г. Нур-Султан.

II. РАЗРАБОТКА УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКИХ ИЗДАНИЙ

Все учебно-методические издания можно подразделить на три большие группы:

Учебные (дидактические) издания (учебники, учебные пособия, справочники, курсы лекций, практикумы, сборники задач и упражнений, рабочие тетради и др.), адресованные обучающимся.

Учебно-методические издания (пособия, рекомендации, сборники и др.), предназначенные как для обучающихся, так и педагогов.

Методические издания (пособия, рекомендации, сборники и др.), которые содержат методические указания по организации деятельности педагога, адресованы педагогам [4].

Учебник – учебное издание, в котором систематически, в соответствии с учебной программой излагается содержание учебной дисциплины или ее части (раздела) и которое официально утверждено в качестве учебника [5].

Учебное пособие – учебное издание, разработанное на основе учебника, согласно учебной программе.

В названии пособия должно содержаться название предмета/дисциплины. В отличие от учебника, пособие разрабатывается на основе личного опыта; педагог вносит в содержание пособия наиболее эффективные понятия, правила, таблицы, графики, методы, технологии и т.д., выявленные в результате научно-исследовательской деятельности.

Учебно-методическое пособие – учебное издание, содержащее материалы по методике преподавания учебной дисциплины (ее раздела, части) или по методике воспитания.

Методическое пособие – это издание, предназначенное в помощь педагогам для практического применения. Каждый педагог при разработке методического пособия должен включить индивидуально-творческий подход. Методическое пособие отличается от методических рекомендаций тем, что содержит, наряду с практическими рекомендациями, ещё и теоретические положения, раскрывающие существующие точки зрения на излагаемый вопрос в педагогической науке. В методическом пособии может быть 1 - 3 пункта теории, остальное – практика.

Вместо «Оглавление» пишется «Содержание», «Оглавление» включает введение, наименования всех глав разделов, подразделов, пунктов (если они имеют наименования), заключение, список использованных источников, приложения (при наличии).

В разделе «Введение» не пишется научный аппарат (цель, задачи, ожидаемый результат), это пишется в программе. Объем введения должен быть не более 3-5 страниц печатного текста; до 10% текста; даётся обоснование актуальности, необходимости издания по заявленной проблеме/теме. Характеризуются условия педагогического опыта, на основе которого разработано данное пособие; причины создания данного пособия, указывается адресат, которому предназначено издание.

Вместо «Основная часть» пишется тема для раскрытия содержания основной темы. В разделе «Основная часть» - до 85% текста. Основная часть разбивается на параграфы и пункты (простой и сложный план).

Содержание основной части пособия в зависимости от темы/проблемы, опыта работы педагога, этапов исследования не будет стандартным.

Примерное содержание основной части.

Основной акцент делается на простоте изложения материала и подкреплении его практическими примерами. Больше пояснений и примеров. Необходимо выяснить, какие практические проблемы возникают при использовании или освоении метода, технологии и т.д. и обязательно анализировать, как их решать.

Характеристика существующих подходов к решению данной проблемы/темы. Аргументируется выбранный подход к решению поставленной проблемы, показываются его преимущества и результативность. Педагогическая идея (авторский замысел) – изложение основных идей автора (общая характеристика основных подходов к оптимальному решению существующей темы/проблемы). Показывается, как они соотносятся с требованиями ГОСО РК, современными педагогическими концепциями, основными направлениями развития данной организации образования.

Процесс реализации педагогической идеи. Как по-новому осуществляется учебная, деятельность обучающихся, какие новые методы, формы, приемы работы использовались.

Какие изменения произошли у обучающихся, по каким критериям определялся результат исследования, экспериментирование.

Какие особенные условия необходимы для работы по данному методу, технологии и т.д.

Содержание основной части должно ответить на вопросы: что предлагает автор? Зачем он предлагает делать именно так? Какой результат? Определяется, в чем состоит научно-педагогическая новизна опыта автора, какие оригинальные находки пополняют практику образования. Описание перспектив развития предложенных в рекомендациях способов деятельности.

Вместо «Заключение» пишется тема для раскрытия содержания данного раздела. Заключение – до 10% текста. Подводятся итоги исследовательской деятельности, представляются результаты по проблеме/теме, даются рекомендации по использованию педагогического опыта и указания на возможные трудности, способы их предупреждения.

Список использованных источников (литературы, сайты и др.) должен быть составлен в соответствии с положением «Общие требования и правила составления библиографии» и содержать библиографические сведения о литературных источниках. Указываются фамилия, инициалы автора, название книги, место издательства, год издания; инициалы автора располагаются после фамилии.

В приложения могут быть включены иллюстрации вспомогательного характера; разработки, инструкции и т.д., разработанные педагогом в процессе

исследования. Каждое приложение оформляется с новой страницы, номер пишется в правом верхнем углу листа, по центру – название приложения.

Текст должен быть логически, корректно выдержан, с соблюдением единого стиля изложения, а также орфографической, синтаксической, стилистической грамотности.

Методические рекомендации – это методическое издание, содержащее комплекс кратких и чётко сформулированных предложений и указаний по актуальной проблеме обучения, воспитания учащихся и управления организаций образования на основе литературных источников, изученного и обобщённого опыта работы или специально проведенного исследования. В методических рекомендациях первый пункт основной части – теория, остальное – практика. Методические рекомендации представляют комплекс алгоритмических рекомендаций и разъяснений, позволяющих учащимся (учителям) эффективно организовать процесс изучения данной проблемы/темы, предмета и т.д. В содержание методических рекомендаций входят советы по планированию и организации времени, необходимого на изучение проблемы/темы, предмета и т.д.; рекомендации по использованию материалов учебно-методического комплекса; рекомендации по работе с литературой; советы по подготовке к урокам, к экзаменам; разъяснения по выполнению домашних заданий.

Сборник - систематический сборник поурочных планов, внеклассных мероприятий, систематизированных тем в соответствии с программой педагога. Систематизированные сборники диктантов, тестов, заданий по учебным предметам, песен и др. В сборники входят только мероприятия, апробированные педагогом, в результате исследовательской деятельности.

Учебно-методические указания содержат комплекс чётко сформулированных рекомендаций, указаний по выполнению лабораторных и практических занятий, решению вопросов практики, практические задания с примерами их выполнения.

Рабочая тетрадь имеет особый дидактический аппарат, способствующий самостоятельной работе учащегося над освоением учебного предмета.

Хрестоматия – учебное пособие, содержащее литературно-художественные, исторические и иные произведения или отрывки из них, составляющие объект изучения дисциплины.

Учебно-наглядное пособие – учебное издание, содержащее материалы в помощь изучению, преподаванию или воспитанию (картографические пособия, атласы, альбомы и др.).

Учебная программа – документ, в котором определен перечень тем, номенклатура изучаемых вопросов, объединенных в темы и подтемы, последовательность их изучения, время, отводимое на основные части предмета. В программе раскрываются цель и задачи дисциплины, ее связь с другими предметами, содержание тем, определяются области и характер знаний, умений и навыков (компетенции), которыми учащийся должен овладеть в результате изучения дисциплины.

В программах перечисляются виды учебных занятий в зависимости от формы обучения, обозначается круг литературных источников, которые учащийся должен использовать для наиболее полного овладения дисциплиной. К программе прилагается учебно-методический комплекс (УМК).

Разработанная по результатам исследований на основе педагогического опыта программа (учебная, для факультативных занятий, кружков и т.д.) с элементами новизны, творческой «изюминки» педагога, поэтому при изложении и оформлении программы возможен индивидуально-творческий подход в зависимости от проблемы/темы и т.д.

1. ПРИМЕРНАЯ СТРУКТУРА ПОСОБИЯ (УЧЕБНОЕ, УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ, МЕТОДИЧЕСКОЕ)

1. Титульный лист.
2. Оглавление.
3. Введение (если программа, то пояснительная записка).
4. Основная часть.
5. Заключение.
6. Использованная литература.
7. Перечни условных обозначений, сокращений, терминов и т.д.

Вместо «Оглавление» пишется «Содержание»; вместо «Основная часть», «Заключение» пишутся темы для раскрытия содержания основной темы.

В разделе «Введение» не пишется научный аппарат (цель, задачи, ожидаемый результат), это пишется в программе.

2. ПРИМЕРНАЯ СТРУКТУРА ПРОГРАММЫ (УЧЕБНАЯ, ДЛЯ ФАКУЛЬТАТИВНЫХ ЗАНЯТИЙ, КРУЖКОВ И Т.Д.)

Пояснительная записка

1. Обоснование необходимости программы.
2. Цель и задачи программы.
3. Общая характеристика учебного процесса: методы и формы работы, средства обучения.
4. Краткое перечисление разделов программы. Объём программы в часах, продолжительность курса. особенности реализации программы данным учителем.
5. Ожидаемый результат.

Содержательная часть

1. Последовательный перечень тем с их кратким содержанием и указанием часов.
2. Календарно-тематический план.
3. Список практических и лабораторных работ и т.д., межпредметные связи.

4. Требования к уровню знаний и умений, полученных в результате обучения.

5. Формы контроля и методы оценки достижений учащихся.

6. Список рекомендуемой литературы учащимся.

7. Список рекомендуемой литературы учителям.

Использованная литература.

К программе прилагается учебно-методический комплекс (УМК).

Учебно-методические издания (сборники, рабочие тетради, учебно-методические, методические пособия), способствующие эффективному усвоению учащимися методов, технологий и т.д., входящих в программу, реализации цели программы представляют ***учебно-методический комплекс (УМК) программы.***

III. РАСПРОСТРАНЕНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОПЫТА

Разработка и выпуск учебно-методических изданий как результат исследовательской деятельности педагогов стал наиболее актуальным видом распространения педагогического опыта.

Практический показ. Проведение открытых уроков, факультативных занятий и других презентаций деятельности с использованием изученных методов, технологий и т.д. на республиканском уровне. Участие в научно-практических конференциях, конкурсах, выставках и т.д. городского, республиканского, международного уровней с докладами (а также публикация статей).

Публикация статей в городских, республиканских журналах, газетах и т.д. Участие в радио, телепередачах.

Публикация видео уроков, цифровых образовательных ресурсов в образовательных Сайтах.

Устная пропаганда осуществляется путем организации выступлений перед педагогическим коллективом с рассказом об исследованиях опыта педагога. Это может сделать методист управления образования, руководитель школы, сам учитель.

Наглядная пропаганда включает в себя организацию выставок из опыта работы учителя. В школьном методическом кабинете на стендах «Из опыта работы учителя», «Знакомьтесь: инновационный опыт!» можно поместить фотографию учителя, кратко описать опыт, описать этапы исследования. К стенду приложить материалы педагогического опыта (справка-описание опыта, разработки уроков, внеклассных мероприятий, планы и т.д.).

В последние годы широкое распространение получила практика организации и проведения в школах творческих отчетов учителей. Их можно использовать как одну из эффективных форм распространения педагогического опыта. Творческий отчет можно приурочить к юбилею педагогической деятельности и организовать как праздник учителя, его чествование. С творческим отчетом могут выступить методические объединения, школы, коллективы которых достигли высоких показателей в обучении и воспитании учащихся.

IV. ОПЫТНО-ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ РАБОТА В ОРГАНИЗАЦИЯХ ОБРАЗОВАНИЯ

В условиях нового содержания образования нужен педагог, осознающий и принимающий свою принципиально новую роль в инновационном организованном процессе обучения, умеющий использовать ресурсы информационно-коммуникационных технологий, активных социально-психологических форм, средств обучения в педагогических целях, творчески подходящий к конструированию учебного процесса для достижения конечных результатов [6].

При этом возникает ряд проблем по созданию условий для целостного видения педагогического процесса:

- с введением новых учебных предметов в организациях образования создается разрозненность в усвоении потока информации школьниками, недостаточно обученными педагогами по данным дисциплинам;
- в результате определения новых приоритетов в учебно-воспитательном процессе возникает вопрос создания другой модели деятельности педагогов, для которой нужен соответствующий кадровый потенциал, материально-техническая база и промежуток времени;
- недостаточно организован опыт культурного проведения досуга (чтение книг, посещение музеев, спектаклей, участие в научных и культурных дискуссиях и т.д.);
- администраторы и педагоги школ в преобладающей массе авторитарны.

По определениям методологов, при смене образовательной парадигмы может выжить только та организация, которая находится в режиме развития, в режиме эксперимента. Эксперимент – строго направленная и контролируемая педагогическая деятельность по созданию и апробированию новых технологий обучения, воспитания, развития детей, управления школой. В образовании понятие эксперимент объединяет «поиск», «поисковую работу», «опыт», «опытно-экспериментальную работу», «исследовательскую работу» и т.д. четких различий между ними нет, все они подразумевают собственно экспериментальную деятельность. Таким образом, экспериментальная работа организации образования – это комплексный многофункциональный метод, предназначенный для решения самых разных задач педагогов:

предполагает усовершенствование, рационализацию, модернизацию, видоизменение какой-то известной методики, приема в новых условиях образовательной среды; предполагает рождение принципиально новых, новаторских подходов, не имеющих до сих пор ни аналогов, ни прототипов [7].

Для того чтобы открыть опытно-экспериментальную площадку, нужно изучить, есть ли необходимость и условия для организации и проведения экспериментальной работы. Определение направления эксперимента, диагностика педагогического потенциала коллектива и каждого учителя, сравнение с анализом прошлых лет, выборка приоритетных пунктов развития организации образования и педагогического коллектива более объективно и точно определяют содержание будущего эксперимента. На современном этапе

одним из важнейших критериев правильности выбора является актуальность (теоретическая и практическая значимость). Актуальная идея будущего эксперимента оформляется в виде концепции проекта и программы, т.е. комплексом ключевых положений методологического характера, определяющих подход к исследованию и организации ее проведения.

Опытно-экспериментальная работа подразумевает особую форму организации поисковой деятельности без жестко разработанного проекта (имеется только его идея, общие контуры), когда принципиально новая практика образования вызревает в ходе самой деятельности. Результатом деятельности экспериментальной площадки может быть создание новой практики образования, которая не востребована в настоящее время, но она показывает, как может развиваться школа в будущем.

Разработчики или авторы обеспечивают организационное (назначение ответственных за эксперимент), информационное (презентация проекта экспериментальной работы в коллективе, на городских семинарах, конференциях и т.д., в средствах массовой информации), научно-методическое (выбор научного консультанта, разработка концепции, программы, плана работы). Если проект апробировался в качестве эксперимента продолжительное время, есть необходимость разработки пособий, сборников и т.д. до официального открытия экспериментальной площадки), кадровое (определение состава участников эксперимента), финансовое (если для реализации эксперимента необходимы финансовые затраты, то составляется смета расходов) сопровождение экспериментальной работы. Заранее предусмотренное социальное партнерство, работа с родителями также предполагает новое конструктивное соединение элементов ранее известных методик, которые в данном сочетании до сих пор не использовались; обеспечивают успех экспериментальной деятельности организации образования.

Специалисты Центра модернизации образования, эксперты изучают представленные материалы на открытие экспериментальной площадки, насколько в них детально описаны виды деятельности, результаты которых будет возможно оценить в будущем. Эксперт определяет, является ли проект «рутинным» (обычным) приложением известных технологий, или это инновационный проект, требующий значительно больших вложений в мониторинг и оценку качества образовательного процесса. Также эксперт определяет, включает ли предлагаемый проект элементы, необходимые для его последующей оценки, а также механизм контроля достижений проекта (мониторинг) во время его выполнения.

В опытно-экспериментальных площадках организаций образования создаются творческие исследовательские группы, лаборатории, центры, советы по апробации программы проекта и качества достижения цели по определенным критериям и показателям, а также по изменениям в учебно-воспитательном процессе и росту профессионализма педагогов. Путем анализа, достигнутого ведется коррекция проблемных пунктов программы. На основе достигнутого корректируется цель, т.е. уточняется, изменяется. Участники эксперимента, педагоги, находятся в поиске новых путей совершенствования

образовательного процесса [8]. Развивается творческий процесс приобщения к науке и осознания необходимости научного обоснования идеи. А творчество – это деятельность по созданию нового, которое нуждается в апробации, в эксперименте. В творческих группах царит сотрудничество, сотворчество, которое ведет к принятию ценных решений, разработке новых документов, учебно-методического комплекса по реализации экспериментальной работы. Возрастает интерес учащихся к научно-исследовательской работе, увеличивается количество участников и призеров научных проектов, предметных олимпиад. Вместе с этим возрастает поиск путей улучшения подготовки кадров. В такой инновационной среде незаметно для себя педагоги проводят научные исследования.

Начиная с подготовительного этапа работы, научно обоснованный, системно организованный эксперимент дает ее участникам четкое видение того, какими должны быть ожидаемые результаты, отсюда и дальнейшее успешное продвижение эксперимента с приобретением нового статуса организации образования.

В ходе работы опытно-экспериментальных площадок участники эксперимента презентуют свой опыт на курсах повышения квалификации педагогов, на методических семинарах, научно-практических конференциях, на выставках, в виде творческих отчетов; распространяют учебно-методические издания по промежуточным и обобщающим итогам эксперимента [9]. Наличие официально присвоенного статуса опытно-экспериментальной площадки дает право организации образования вносить изменения в типовой регламент деятельности, изменять содержание, формы, методы обучения в соответствии с темой экспериментальной работы; проводить учебную деятельность по результатам эксперимента для работников образования.

Этапами эксперимента являются:

Диагностический этап. Выявление проблемы и обоснование ее актуальности, то есть диагностика затруднений учителей или выявление противоречий в образовательном процессе.

Прогностический этап. Разработка программы эксперимента: задается цель исследования, которая конкретизируется в ряд задач эксперимента; конструируется модель новой технологии (методики, структуры, системы мер и т.д.); прогнозируются ожидаемые результаты, а также возможные негативные последствия; продумываются компенсационные механизмы.

Организационный этап связан, прежде всего, с подготовкой материальной базы эксперимента. Предполагается разработка финансовой сметы на проведение эксперимента, дополнительные материальные и денежные ресурсы.

При организации опытно-экспериментальной работы важно правильно распределить управленческие функции – кто и за что отвечает в эксперименте: директор, его заместители, в том числе заместитель директора по экспериментальной работе, учителя, классные руководители, обучающиеся, родители. до начала проведения эксперимента предусматривается организация специальной подготовки педагогических кадров (обучение), участвующих в проведении эксперимента (если эксперимент проводится в региональном

масштабе). целесообразен постоянно действующий семинар, творческий отчет и др. по обучению педагогов общей методике организации эксперимента, обсуждению программ конкретных экспериментов, их хода, результатов. В процессе работы возможна корректировка методик, технологий и т.д. с учетом данных промежуточной экспертизы.

Организационная подготовка эксперимента включает в себя и методическое обеспечение. Помимо программы (Приложение 4), к нему относятся все необходимые дидактические материалы, тексты письменных (обучающих и проверочных) работ, анкет, подробнейшее изложение самой технологии, каждого элемента экспериментальной деятельности. Следует продумать и вопросы морального и материального стимулирования педагогов, ведущих эксперимент.

К процессу организации эксперимента относится подбор экспериментальных и контрольных объектов (параллелей, классов, отдельных обучающихся, групп детей и т.п.). Объекты изначально должны быть равноценны по исходным параметрам. Организация эксперимента обеспечивается научным руководителем (консультантом высокой квалификации). Функция научного руководителя – оказание помощи экспериментаторам в научном обосновании эксперимента, обеспечении процесса и обобщения (анализе) результатов эксперимента [10].

Практический этап. Проведение исходных констатирующих срезов, реализация новых технологий, отслеживание процесса промежуточных (текущих) результатов, корректировка испытываемой технологии, контрольные срезы для экспериментальных и контрольных объектов. При этом устанавливается медицинское наблюдение за состоянием здоровья экспериментальной и контрольной групп детей.

Обобщающий этап. Обработка данных, сравнение результатов эксперимента с поставленными целями, анализ полученных данных, корректировка гипотезы, модели новой технологии в соответствии с результатами, оформление и описание хода и результатов эксперимента.

Внедренческий этап. Презентация новой методики. Составной частью подготовки программы эксперимента является разработка, выбор конкретных методик и методов исследования. Подразумевается изготовление различных анкет, разработка экспериментальных дидактических материалов, диагностических, проверочных и контрольных работ и других экспериментальных материалов. Необходимый компонент программы – сроки проведения эксперимента. Без указания сроков невозможно установить, в какой стадии находится эксперимент, в особенности, если не проводился начальный диагностический срез. для лучшей организации эксперимента, определения промежуточных показателей выполнения задач нужно определять сроки всех этапов эксперимента. Начиная эксперимент, нельзя гарантировать абсолютный успех всего задуманного, и поэтому в программу следует заложить резервное время на случай неудачи или отрицательных результатов, чтобы компенсировать издержки эксперимента. Применительно к процессу обучения эксперимент в рамках текущего года должен быть завершен не позднее третьей четверти.

Критерии оценки ожидаемых результатов эксперимента должны быть определены до начала эксперимента и увязаны с его целью и задачами. *Критерий результативности.* Например, если предмет эксперимента методика обучения, то ее результаты должны быть:

а) либо выше прежних результатов того же учителя; б) либо выше средних для организаций образования данного региона;

в) либо оптимальными, то есть максимально возможными для конкретных детей.

Критерий затрат времени. Так как время – универсальный показатель эффективности труда.

В экспертной оценке главное - критические замечания и конструктивные предложения. В рецензии на программу эксперимента оцениваются следующие аспекты:

- Полнота содержания программы эксперимента.
- Целостность (логичность, взаимосвязь и непротиворечивость частей программы.)
- Ошибки, недостатки, упущения.
- Предложения, новые идеи, дополнения к программе.
- Экспертное заключение (программа пригодна и рекомендуется к осуществлению; нуждается в доработке по высказанным замечаниям; не пригодна).

Ход эксперимента фиксируется в специальных дневниках, которые представляют собой ежедневные или еженедельные (периодические) записи наблюдений и оценок результатов работы субъектов и объектов экспериментальной работы. для отслеживания процесса и результатов эксперимента нужно четко определить критерии, по которым будет определяться эффективность проверяемой методики, структуры, технологии, педагогические приемы и т.д. для оценки практической значимости полученных результатов важно определить положительные изменения в образовательном процессе, организованном по новой технологии (Приложение б). При этом указывается, к кому конкретно относятся эти изменения – к учителям, обучающимся, руководителям организаций образования, и какова сфера применения полученных результатов.

При оценке теоретической значимости эксперимента определяется новизна идей, которые могут дополнить имеющиеся дидактические и педагогические теории.

Таким образом, практическая реализация организации и проведения экспериментальной работы в новом содержании образования предполагает личную и профессиональную ответственность как участников эксперимента, так и всего педагогического коллектива организации образования.

Оформление результатов эксперимента выполняется в форме отчета, выступления на конференции, статьи в журнале, методики, описанной в брошюре, методическом пособии и др. видах учебно-методических изданий.

ИСПОЛЬЗОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА

1. Государственная программа развития образования и науки Республики Казахстан на 2020-2025 годы. Утверждена постановлением Правительства Республики Казахстан от 27 декабря 2019 года № 988.
2. Закон Республики Казахстан «О статусе педагога» (с изменениями по состоянию на 31.03.2021г.) Распоряжение Премьер-Министра Республики Казахстан от 28 января 2020 года № 13-р.
3. Коджаспирова Г.М., Коджаспиров А.Ю. Педагогический словарь: Для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений. — М.: И; М.: Издательский центр «Академия», 2000. 176 с.
4. Панина Т.С. Модернизация деятельности методических служб учреждений профессионального образования: методическое пособие/ Т.С. Панина, Л.Н. Вавилова. – Кемерово: ГОУ «КРИПО», 2009. - 408 с.
5. Добренкова Е.В. Социальная морфология образовательного дискурса: историко-социальные аспекты. - М., 2006- 335с.
6. Концепция 12-летнего среднего общего образования в Республике Казахстан (Постановление Коллегии МОН РК за №3.1. от 21.12.2005 г.).
7. Мажикеев Т.М., Добринская А.И. Организация опытно-экспериментальной работы в школе // Открытая школа -2005- №9, стр14,20.
8. Ахметова К.К. Опыт-экспериментальная работа в организациях образования в условиях обновления содержания образования // Білімдегі жаңалықтар- 2012- №4.
9. Ахметова К.К. Методические рекомендации «Требования к оформлению учебно-методических материалов педагогов организаций образования». Методические рекомендации. Астана: Профи-Макс ДК,2013-27с.
10. Ахметова К.К. Научно-методическая работа педагогов организаций образования. Методическое пособие. Астана, 2014. – 56с.

**ПРИМЕРНЫЙ АЛГОРИТМ ЭТАПОВ ИССЛЕДОВАНИЯ
(КОРРЕКТИРОВКИ СОГЛАСНО ОПЫТУ РАБОТЫ ПЕДАГОГОВ
ОРГАНИЗАЦИЙ ОБРАЗОВАНИЯ Г.НУР-СУЛТАН)**

Примерный алгоритм этапов исследования		
Теоретический	Экспериментально-аналитический	Методический
<p>Анализ своего профессионального уровня, диагностика класса, детского коллектива, условий работы.</p> <p>Выбор методической темы, обоснование ее актуальности, формулировка цели и задач, разработка критериев ожидаемого результата.</p> <p>Разработка проекта поэтапного плана работы (по годам).</p> <p>Утверждение темы на заседании предметного методического объединения.</p> <p>Изучение научных источников по теоретическим положениям методической темы.</p> <p>На основе теоретического анализа и выводов разработка уроков, факультативных занятий, программ, заданий, цифровых образовательных ресурсов, с использованием изученных методов, технологий и т.д.</p>	<p>Проведение экспериментальных уроков, факультативных занятий и др. с использованием изученных методов, технологий и т.д. внутри школы.</p> <p>Рассмотрение и обсуждение результатов и корректировка на предметном методическом объединении после внутришкольных мероприятий.</p> <p>Проведение экспериментальных уроков, факультативных занятий и др. с использованием изученных методов, технологий и т.д. на мероприятиях городского уровня.</p> <p>Рассмотрение и обсуждение результатов и корректировка на предметном методическом объединении после городских мероприятий.</p> <p>Сбор, обработка, оформление апробированных, наиболее эффективных методов, технологий.</p>	<p>Формулировка аналитических выводов по теоретическим положениям и практических рекомендаций по результатам исследования (педагогического опыта).</p> <p>Выбор вида учебно-методических изданий и их разработка.</p> <p>Оформление учебно-методических изданий согласно содержанию и техническим требованиям.</p> <p>Рассмотрение и обсуждение учебно-методических изданий на предметном методическом объединении.</p> <p>Представление учебно-методических изданий на Экспертный совет ГКПП «Центр модернизации образования» при акимате г. Нур-Султан.</p>

**ТРЕБОВАНИЯ К ОФОРМЛЕНИЮ ТИТУЛЬНОГО ЛИСТА
УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКИХ ИЗДАНИЙ, ПРЕДСТАВЛЕННЫХ НА
РАССМОТРЕНИЕ ЭКСПЕРТНОГО СОВЕТА**

Титульный лист

1. Вверху: название организации образования

2. В центре:

- Тема учебно-методического издания

- Вид учебно-методического издания (пособие, рекомендации, программа, рабочая тетрадь, электронное пособие).

3. Внизу: город, год издания

Оборот титульного листа

1. Рассмотрено и утверждено на заседании методического совета/ предметно-цикловой комиссии организации образования, протокол № _____ от _____ 20__ г.

2. Рецензенты: ФИО, учёная степень, учёное звание (при наличии), должность, наименование организации

3. ФИО. автора или составителя, наименование организации образования. Тема учебно-методического издания: вид учебно-методического издания: Нур-Султан, 20__ .- 50с.

Аннотация

- Краткое описание работы (о чем?)

- Адресная направленность (для кого?)

ПЕРЕЧЕНЬ ДОКУМЕНТОВ, ПРЕДСТАВЛЯЕМЫХ ПЕДАГОГОМ:

3.1. ОБРАЗЕЦ СОСТАВЛЕНИЯ ЗАЯВЛЕНИЯ

Председателю ГУМЭС С. Мадееву
от учителя Байтемір Дарии Бакытовны
Адрес: г. Нур-Султан, ул. Кунаева 12/1
Тел.: + 7 777 777 99 77
Эл. почта: daria_MM@mail.ru

ЗАЯВЛЕНИЕ

Прошу рассмотреть на заседании городского учебно-методического экспертного совета мой педагогический опыт работы по проблеме (теме) «Ықтиалдықтар теориясы».

Соответствующие документы прилагаются. Общее количество страниц 56.

Дата «2» ноября 2021 г.
Подпись _____

3.2. ПРЕДСТАВЛЕНИЕ ОРГАНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ

Председателю городского учебно-методического экспертного совета при ГККП «Центр модернизации образования» акимата г. Нур-Султан С. Мадееву

Представление

Представляю для рассмотрения на заседании городского учебно-методического экспертного совета опыт педагогической работы Байтемір Д.Б. по вопросу (теме) «Ықтималдықтар теориясы».

Соответствующие документы прилагаются. Общее количество страниц 56.

Дата «05» ноября 2020 г.

Подпись, печать

Представление организации образования оформляется в произвольной форме за подписью руководителя ОО и заверяется печатью

3.3 ПОЛОЖИТЕЛЬНЫЕ РЕЦЕНЗИИ УЧИТЕЛЕЙ ШКОЛ, УЧЕНЫХ, СПЕЦИАЛИСТОВ (МЕТОДИСТОВ) УПРАВЛЕНИЙ ОБРАЗОВАНИЯ РЕЦЕНЗИЯ

На программу, концепцию, программу ОЭР, программу развития и т.п.

Организация образования:

Автор

Тема

1. Актуальность работы (концепции, программы, темы исследования или опытно-экспериментальной работы и т.п.).
2. Научно-методический уровень работы: модификационный, комбинаторный, радикальный.
3. Степень новизны работы, наличие или отсутствие аналогов в системе образования (города /района, области, республики, за рубежом).
4. Научность работы.
5. Оценка внутреннего единства и характеристика методологической основы работы (логичность, взаимосвязь результатов с методологическими основами, непротиворечивость).
6. Степень обоснованности и достоверности каждого результата, научного положения, выводов и заключений в работе.
7. Практическая значимость работы.
8. Формы и способы представления промежуточных и итоговых результатов работы.
9. Соответствие требованиям к оформлению. Недостатки и замечания по содержанию работы.
10. Выводы и рекомендации по использованию работы.

Рецензент:

Должность с указанием наименования организации,

ученой степени, ученого звания _____ ФИО

подпись, дата

3.4. Проверка оригинальности текста УМИ осуществляется методистом ЦМО. При оригинальности текста меньше 60%, УМИ подлежит возврату.

3.5. СПИСОК КОПИЙ И ПУБЛИКАЦИЙ ПО ЗАЯВЛЕННОЙ ПРОБЛЕМЕ

Список научных и методических трудов

Наименование	Характер работы	Выходные данные	Объем	Соавторы

3.6. ОБРАЗЕЦ ДЛЯ ЗАПОЛНЕНИЯ АКТА О ВНЕДРЕНИИ

УТВЕРЖДАЮ
Директор школы

ФИО подпись

МП

Дата «__» _____ 2021г.

АКТ

о внедрении (использовании) результатов
инновационного педагогического опыта

1. Автор (соавторы) внедрения (ФИО полностью).
2. Наименование работы (учебное пособие, учебник, авторская программа и др.).
3. Название темы.
4. Наименование организации, где используются результаты опыта.
5. Дата начала внедрения.
6. Заключение об эффективности внедрения.

Зам директора по НМР (ФИО)

подпись

Автор (ФИО)

подпись

Материалы принимаются на заседание Экспертного совета по запросу руководителя образовательной организации (ответственный: заместитель по учебно-методической работе) на бумажном носителе согласно перечню. Страницы должны быть пронумерованы. Материалы, не соответствующие требованиям, не регистрируются и возвращаются.

Автор – физическое лицо, создавшее произведения науки, литературы, искусства, в том числе учебно-методические издания

Составитель – это педагог, который собрал и составил учебно-методическое издание с учетом возрастных особенностей учащихся

3.7. ТРЕБОВАНИЯ К НАПИСАНИЮ РЕЦЕНЗИИ

Рецензия (рассмотрение, отзыв) — это экспертиза, критический разбор, анализ, оценка нового художественного или научного произведения, материалов опытно-экспериментальной работы, научных проектов, учебных, научно-методических разработок, учебно-методических изданий педагогов организаций образования.

В рецензии в развернутом виде и конкретно должны быть освещены следующие моменты:

1. Актуальность (программы, пособия, рекомендации и другие виды учебно-методических изданий), опытно-экспериментальной работы ее связь с научными принципами педагогики и приоритетными направлениями системы образования Республики Казахстан. Ее необходимость, своевременность, соответствие потребностям дня.

2. Научно-методический уровень работы:

- а) модификационный: модернизация, восстановление утраченного, но уже известного приема, методики, технологии, разработки, системы и т.п.;
- б) комбинаторный: интеграция известных элементов в разных сочетаниях, приводящих к новому качеству;
- в) радикальный: изобретение принципиально нового, новаторского, не известного ранее.

3. Степень новизны работы.

3.1. Наличие или отсутствие аналогов в системе образования:

- а) города / района;
- б) области;
- в) республики;
- г) за рубежом.

3.2. Масштаб, вызываемых ею преобразований (частные-локальные, единичные не связанные между собой; модульные-комплекс частных, связанных между собой; системные-охватывающие всю школу).

4. Научность работы — ее соответствие философии, методологии, психологии новой образовательной парадигмы и последними достижениями педагогической науки и практики. Направленность на:

- а) развитие и воспитание личности учащихся, а не только формирование их ЗУН;
- б) сохранение психофизиологического и социального здоровья детей;
- в) обеспечение экономической, экологической, этнопедагогической, психологической направленности образовательного процесса;
- г) обеспечение соответствия содержания образования гуманистическим, интеграционным и инновационным подходам и др.;
- д) обеспечение соответствия требованиям научности (наличие проблемы, научной гипотезы, гипотетического решения проблемы, проведения научно обоснованного исследования, сравнение результатов исследования с данными, полученными до исследования).

5. Оценка внутреннего единства и характеристика методологической основы работы: логичность, взаимосвязь результатов с методологическими основами непротиворечивость их.

6. Степень обоснованности и достоверности каждого результата, научного положения, выводов и заключений работы.

7. Практическая значимость работы: насколько предлагаемая работа позволяет изменить реальное состояние дел в лучшую сторону. Что предлагается для внедрения в практику.

8. Формы и способы представления (апробации) промежуточных и итоговых результатов работы (статьи, доклады, творческие отчеты, открытые занятия с учебно-методическим обеспечением, методические пособия, рекомендации, диаграммы, таблицы, анализ и др.).

9. Соответствие требованиям к оформлению. Недостатки и замечания по содержанию работы.

10. Выводы и рекомендации по использованию работы (рекомендовать для рассмотрения на Республиканском Экспертном совете, апробировать, обобщить, распространить, опубликовать, утвердить, аттестовать, устранить недостатки, доработать, утвердить и т.п.).

**ПРИМЕРНАЯ СТРУКТУРА ПРОГРАММЫ ОПЫТНО-
ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ РАБОТЫ**

1. Название (тема) эксперимента.
2. Автор – исполнитель или руководитель эксперимента (фамилия, имя, отчество, должность, ученое звание, адрес, телефон).
3. Название органа управления или лица, имеющего право давать разрешение на проведение эксперимента и разделяющего ответственность за его результаты.
4. Краткое обоснование актуальности темы.
5. Объект исследования.
6. Предмет исследования. Цель эксперимента. Задачи.
7. Методы исследования (виды анкет, тесты контрольных /проверочных/ работ, экспериментальные дидактические материалы).
8. Сроки эксперимента (время начала, время контроля промежуточных результатов - педагогических срезов, время предполагаемого завершения работы).
9. Этапы (сроки и содержание работы).
10. Состав участников эксперимента, определение контрольной группы.
11. Распределение функциональных обязанностей всех лиц, участвующих в экспериментальной работе или привлекаемых к ней.
12. База эксперимента (вся организация образования, параллель, отдельный класс, группа детей – определение экспериментальных и контрольных объектов).
13. Формулировка критериев оценки ожидаемых результатов, в том числе промежуточных.
Прогноз:
 - а) положительных результатов;
 - б) потерь, возможных негативных последствий;
 - в) продумывание педагогических компенсаций при обнаружении негативных последствий.
14. Научный консультант эксперимента.
15. Предложения по кандидатурам рецензентов программы эксперимента (с указанием должности и места работы).
16. Форма представления результатов эксперимента (письменный отчет, статьи в журнал, учебно-методические издания и т.д.)

**ПАМЯТКА
ПО КОНТРОЛЮ ХОДА РАБОТЫ
ОПЫТНО-ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ ПЛОЩАДКИ**

На основании пункта _____, приказа ГККП «Центр модернизации образования» акимата города Нур-Султан

№ _____ от _____ г. с января _____ г. члены Экспертного совета должны вести контроль за ходом работы опытно-экспериментальных площадок детских садов, школ на местах».

В связи с этим, согласно графику посещения членами Экспертного совета школ, детских садов, имеющих экспериментальные площадки необходимо посетить детские сады, школы, колледжи и рассмотреть следующие вопросы:

1. Условия и содержание работы экспериментальных площадок.
2. Наличие плана экспериментальной площадки.
3. Эксперимент (наличие: экспериментальных и контрольных классов, групп; критериально-оценочного аппарата; мониторинга хода работы).

4. Работа научного консультанта.

5. Проблемы и перспективы.

6. Мнения, предложения, выводы.

7. Информацию о результатах контроля хода работы экспериментальной площадки представить в ГККП «Центр модернизации образования» акимата города Нур-Султан.

ЦИТАТЫ ПО ТЕМЕ

800 человек пело на немецком языке «Оду радости» Бетховена на закрытии трехдневной конференции «Школа будущего», которая проходила в Центре по изучению менеджмента компании «Артур Андерсен» в апреле 1997 г.

Испытание радости и познание нового благодаря вдохновению и нетрадиционным методам продемонстрировал преподаватель музыки и композитор Бенджамин Зандер.

Это не была передача информации. Но было какое-то излучение веры в свои возможности, к которому должно стремиться образование.

«Суть музыки, как актерского мастерства, заключается в том, чтобы затронуть самые глубинные эмоции» (Бенджамин Зандер).

«Есть два основных взгляда на образование. Один – инструктивный, которого придерживаются те, кто занят поиском лучших путей преподавания. Другой – конструктивный, когда мы ищем наиболее подходящие виды деятельности для детей, при этом предполагая, что они будут учиться в процессе этой деятельности. Когда мы говорим, что учим детей, создается впечатление, что мы что-то делаем с ними. Но это не так. Мы не учим их, мы создаем условия, в которых они учатся».

Сеймор Паперт, математик Мичиганского технологического университета.

ПРИТЧА ПО СЛУЧАЮ

Один народ был избран Богом за свое радение в вере, свое благочестие. И тогда Бог решил наградить этот народ и сделал так, что все, чего только возжелают эти люди, у них появлялось без всяких усилий и промедления. И счастлив был народ.

И родились у них дети. Жили они в достатке, не ведая боли, усталости, трудностей. И... нечего им было желать, ни к чему они не стремились, ничего уже не хотели, кроме удовлетворения потребностей организма: ели, спали, ели, спали... И родились у них внуки...

Взмолились тогда деды и прадеды своему Богу, чтобы забрал Он у них свой дар, ибо внуки потеряли уже все человеческое.

Ведь человеческое в человеке, его душа, есть только тогда, когда она болит.

Поэтому, не бойтесь признаваться в своих проблемах себе и другим. Это показывает не вашу некомпетентность, а свидетельствует о том, что у вас есть точки роста!